דרך היחוד

הקדמה*

הנה כדי להבין ענין היחודים והעליות צריך להקדים כמה הקדמות נחוצות. ראשית יש לדעת כי בתורת הקבלה ישנם שני חלקים, הענין האחד הוא לימוד וידיעת כתבי האר"י ז"ל, והענין השני הוא הנקרא יחודים.

וכבר כתבו המקובלים האמתיים, (רבינו הרש"ש, בעל הלשם ובעל הסולם) שמלבד ידיעת כתבי האר"י ישנו החלק הנקרא יחודים. פירושו של דבר הוא שהגם שבשער רוח הקודש לר' האר"י ז"ל מובאים יחודים שונים ע"י שמות וצירופים, אבל כל הענין של לימוד וידיעת השמות גרידא הוא רק בעולם הבריאה, כי אמנם בודאי מי שמכוונם עושה יחוד נעלה ותשוב, אבל לא זו הכוונה כאשר מדובר ביחוד השלם והאמיתי, כי ענין היחוד השלם הוא יותר מורכב ונקרא היחוד הכולל. כמו שכתב ה"מקדש מלך" שהיחוד האמיתי הוא רק בעולם האצילות.

לפני פטירת רשב"י זיעוכי"א, רצה לעשות יחוד השלם, ואז גילה את האידרא קדישא, אשר כל ענינה הוא עשיית היחוד השלם הכולל. והנה, יחוד אמיתי כזה הוא בעצם המשכת אור עליון אשר יכול להמתיק את כל הדינים, ולקרב את הגאולה השלימה במהרה בימינו אמן. היוצא מזה הוא, שידיעת השמות הוא רק פרט אחד מתוך ענין היחוד האמיתי, והשלם הכולל את כל מהות האדם והעולמות, ומורכב מעוד כמה ענינים כמ"ש בהמשך בס"ד.

והנה היסוד הראשון שצריך לדעת הוא שהקבלה היא אור מסוים שהוא בבחי' סוד,(וסוד נקרא רז, ורז הוא בגימ' אור). ולכן כל זמן שאין להאדם מושג באור הרוחני של הקבלה, אז אין זה נקרא שיודע קבלה בשלמות, כי יכול ללמוד הרבה קבלה ואין לו עדיין שייכות עם הלימוד, מכיוון שלפי האמת הקבלה היא אור רוחני, הנקרא רז.

וכדי לזכות לקבל את האור הזה של הקבלה, צריך להתחיל להשיג את האור של ספירת החכמה שהיא בחי' הביטול, וכמ"ש בס"ד. (ועי' בספר הקנה דמכנה את תורת הקבלה בשם "חכמת הקבלה"), והנה, כדי להבין את הענין, יש לדעת

* הנה נסתפקנו רבות אם להדפיס מאמר זה עלי ספר, דבדברים שברומו של עולם עסקינן כפי שתחזינה עיני הקורא, אשר ראוי לכסותן ואף לא נכתבו כראוי אלא על פי הבנת השומע בלבד ורחוקו אלפי פרסאות ממקור חוצבם, כולם פצע וחבורה ומכה טריה ולא רוככה בשמן. אבל לאחר רבות מחשבות החלטנו בכל זאת להפיצם בישראל למען לא נמנע טוב מבעליו, כיון שהם מפתחות חשובות לכל הרוצה לעלות בסולם העליה אשר ראשו מגיע השמימה. וה' הטוב יכפר בעדינו ויגאלנו בב"א.

כי מחשבות האדם הם בדר"כ בבחי' ספירת הבינה היינו בבחי' ישות היפך הביטול, ובחינת החכמה שלו עדיין סתומה ומסוגרת. ולכן כאשר רצו המקובלים הראשונים להיכנס לחכמת הקבלה היו מתבודדים ופותחים בעצמם את ההכרה בספירת החכמה. ועי' בשערי קדושה, שם מובאים כמה לשונות ע"ד זה, מה צריך שיכוון האדם, כגון שהוא אור ומסביבו אור, וכו'. והסוד שבזה הוא שהקבלה היא חכמה שעל ידה יוכל להכיר את העולמות שהם עשיה, יצירה, בריאה, אצילות וא"ק. ואין זה מספיק ללמוד בספרי הקבלה באופן גשמי בלבד אלא הקבלה השלימה היא גם ענין של הכרה רוחנית. והנה מובא בשם הרה"ק ר' פנחס קוריצר זצ"ל שכל הענין של עליית נשמה והעניינים הקשורים לזה, אין הם דברים קשים להשגה, וכולם הם מושגים של ביטול הקשורים לספירת החכמה.

ועתה, כדי להתחיל בע"ה לזכות לכל זה צריך קודם כל להבין על בוריו מושג זה של האור, לא רק בדרך השגה, אלא בפועל, להכנס לזה ממש, ורק אחר כך אפשר לבאר ענין העליות. כמו כן, צריך להכנס לענין הזה בשלבים, שלב לאחר שלב, ובלי להחסיר שלב אחד בסולם העליה. ולכן צריך ללמוד מה כוונו המקובלים, כשנכנסו לזה הענין, וצריך לדעת שהשלב הראשון הוא המפתח העיקרי והיסודי לכל שאר השלבים הבאים אחריו.

א.
השער הראשון - בחינת החקיקה

הנה השלב הראשון הוא להכיר את בחינת החכמה, היא מוח ימין, בחי' האור הרוחני, ולפתוח את זה האור. והנה, לפי האמת אפשר לכנות חכמת הקבלה בשם "חכמת העונג", כי מוח החכמה הוא מוח העונג, והמקובלים האמיתיים זכו להגיע להשיג את העונג הרוחני הזה.

והבנת ענין זה של העונג הרוחני יכולה להיות עפ"י הרגשת העונג שיש להאדם כאשר הוא למשל נכנס להתבוננות עמוקה בלימוד התורה, אשר היא בחינת ספירת הבינה, ואז אחרי שזוכה להשיג איזה ענין או חידוש בלימוד, מקבל אז מספירת החכמה עונג רוחני, וזה האור הוא אור אלוקי שעליו אנו מדברים. וזהו הענין של "דע לפני מי אתה עומד", כי "מי" הוא בחי' בינה, וע"י הבינה דהיינו ההתבוננות זוכה להגיע לבחי' "לפני מי", והוא מה שנמצא לפני מי, דהיינו יותר פנימי מבחי' ה"מי" בחי' הבינה, והוא ספירת החכמה.

והנה, הסוד הראשון בענין זה הוא לדעת שכדי להכנס לבחי' החכמה צריך לירד למרכבה. ולבאר נקדים ונאמר, שהאדם הוא בחי' ז"א, שהוא רוח, ומתחתיו המרכבה, שהיא המלכות, והיא בחינת כסא. ולמעשה בדרך כלל האדם, שהוא ז"א, מתקשר רק עם בחי' הבינה אשר הוא שורשו ולא יותר. אבל כדי לזכות להכנס לחכמה צריך הז"א לרדת קודם למלכות, ומשם יעלה לחכמה, ע"פ הכלל (רעיא מהימנא רנח ע"א) דאבא (שהוא חכמה) יסד ברתא (שהיא מלכות) היינו שמהמלכות מגיעים לחכמה. וזה הענין הוא המפתח העיקרי בענין השגת האור.

ועתה נבאר, שהמלכות היא בחי' נפש, ועניינה הוא כח הדמיון, (וזהו שילדים קטנים, שהם בחי' נפש בחי' מלכות, משחקים ומדמיינים כל מיני דמיונות, אע"פ שאין בזה כל אמת או ממשות). ולכן המלכות נמצאת מתחת לאדם, ואין הוא מקשיב אותה, בהיותו מכיר שהיא דמיון ולא אמת. אבל אפשר להשתמש בזו התכונה לעניני

הקדושה ולהגיע לעונג הרוחני, בחי' החכמה שאין היא דמיון אלא עונג אמיתי.

והנה, כדי להצליח לירד למרכבה שהיא בחינת המלכות צריך בתחילה ללמוד מה הם הכללים של המלכות שהיא בחי' הנוק'. ראשית צריך לידע כי הנוק' נקראת בחי' ישיבה, והז"א נקרא בחי' עמידה וכח הליכה כי האדם רוצה ללכת ולעלות מדרגה לדרגה, והנוק' רוצה בישיבה, ואינה רוצה ללכת אלא מעכבת. לכן יש בנוק' מידת העיקוב, וזה הכח שיש במלכות נקרא גם ענין התקיקה, והוא ענין של עיכוב אותו רעיון ודמיון במה באופן שאינו הולך הלאה, אלא נשאר שם באותו מקום.

מאידך, צריך לדעת כי כמובן עולם הדמיון כשלעצמו הוא מקום מסוכן, בהיותו מקום הקרוב לקלי', ויש גם דמיונות שאינם טובים ופרט לסכנה שיש בהם, לא יגיע מזה לשום עונג רוחני או מקום שבקדושה.

עכ"פ, המכוון היודע להשתמש במחשבותיו ע"י שמשתמש בכח הדמיון, ונשאר בבחי' תקיקה היינו ברעיון אחד, וע"י זה נעשה מרכבה להשראת האלוקות, אזי החכמה שהיא העונג האלוקי יכולה לשרות שם, על בחינת המרכבה. וכל זה הענין נעשה ע"י שמתחיל לחשוב דמיונות של קדושה, כמו למשל לחשוב על הקב"ה, או על האור המסובב את האדם וכו'.

רזה הענין מרומז בפסוק "בזאת יבוא אהרן אל הקודש" (ויקרא טז, ג), דהיינו בבחי' זאת, שהיא המלכות, יבוא אהרן אל הקודש, בחי' החכמה, שהוא האור האלוקי.

ולכן, כל הכוונות של ר' האר"י ז"ל שאנו מכוונים צריכים עכ"פ להיות בתחילה באופן של תקיקה ודמיון כנ"ל. וזו הדרך של בחי' התקיקה הנ"ל, היא הדרך הראשונה ושלב הראשון של עבודת הכוונות, דהיינו ללמוד איך להשהות המחשבה ולהתעכב שם, עד שזוכה שהכוונה פועלת מה שצריכה לפעול.

והנה, כשמאחדים בחי' המלכות ביחד עם בחי' הבינה, שהיא כח ההתבוננות, וכשמשתמשים בכח ההתבוננות הזה עם בחי' המלכות דהיינו בדרך של תקיקה ועיכוב, אזי שניהם ביחד נעשים כח גדול היכול לפתוח לאדם את אור החכמה, שהוא אור העונג הרוחני. ולפי זה, ככל שיש יותר התבוננות, כך גם אפשר לצייר יותר בכח הדמיון דקדושה, ומשם לפתוח ולזכות עוד יותר לעונג הרוחני.

ב.
השער השני- בחינת האוירין

והנה, מה שביארנו עד עתה הוא יסוד ידוע אצל כל המתבודדים והמכוונים. ועתה נבוא לבאר ענין נוסף, שאינו מבואר בכל המקורות, והוא הענין המובא בכתבי ר' אברהם אבולעפי'ה ז"ל בשם ענין האוירין (כמובא בספרו "חיי עולם הבא" ועיין ב"שערי קדושה" ח"ד למהרח"ו), והוא בחי' האויר שהוא חיצוניות ספי' החכמה. וזהו שהמילה "אור" בתוספת אות יו"ד נעשית "אויר".

וכדי להבין ענין זה נקדים ונאמר שפנימיות החכמה, דהיינו אור העונג כנ"ל הוא הוא המחייה את האדם כל ימיו, כי בלי תענוג כלל האדם לא מסוגל לחיות (כידוע דאדם החי ביסורים מרים ר"ל, קרוב למיתה מחיים). וכן הדבר בנוגע לחיצוניות החכמה, דהוא האויר. היינו דכמו שהאדם מקבל חיותו מהמקיף הפנימי דחיה (חכמה) שהוא העונג כנ"ל, כך גם הוא מקבל חיות מבחינת חיצוניות מקיף דחיה,

וענין זה הוא בחינת האויר והנשימות שנושם האדם. והנה, ע"ז החלק החיצון יש לו להאדם איזו שהיא שליטה יותר ממה שיש לו שליטה על כח הפנימי דחכמה, כי כמו שבגשמיות יכול האדם למשל לעצור את הנשימה לזמן מועט, כך גם יש לאדם שליטה על בחינת האויר דהוא חיצוניות דחכמה, וע"י זו השליטה יכול להכנס משם לפנימיות החכמה שהיא בחינת העונג הרוחני. והנה זאת הדרך היא השער השני שדרכו אפשר להכנס לאור העונג. וככל שהאדם יודע לשלוט יותר בזה האויר יכול להמשיך יותר את בחינת חיצוניות החכמה ואז יוכל בנקל יותר להכנס משם לפנימיות החכמה.

וביאור ענין המשכת בחי' האויר הוא, שהאדם מכוון שאור החיה שהוא המקיף, נכנס בו תדיר באור ישר ואח"כ יוצא ממנו באור חוזר והוא מרומז באויר הגשמי שהוא נושם. ואז בשעה שהוא נושם יכול לכוון שהנשימה הנכנסת בו דרך החוטם היא כנגד בחי' האויר שהוא חיצוניות דחכמה כנ"ל (היינו חיצוניות דמקיף חיה), ומשם עולה למוחין, ומשם יורד ללב, ומשם יורד עוד עד הכבד. ואז, ע"י התבוננות זו יכול להרגיש ביותר את אור העונג בתוך גופו. וכדי להמשיך על עצמו בחינה זו ביותר, ישתדל לעצור ולהמשיך את הנשימה בתוכו ע"י שנושם וסוגר את הנחירים ואת הפה, ויעכב את הנשימה בפנים ככל שאפשר עד שירגיש שהנשימה יורדת לו מהמוחין ללב, ומשם עד הכבד, ויכוין גם כנ"ל שזאת הנשימה היא בחינת האויר הנ"ל, היינו חיצוניות דמקיף חיה המחיה אותו. ובזאת הדרך יצייר בעצמו איך שאור האלוקי, דהוא מקיף דחיה, נכנס בו ויוצא ממנו ומסובבו תמיד. וע"ז הדרך יזכה בס"ד להרגיש אח"כ אור העונג האלוקי שהוא אור פנימיות החכמה.

והנה, הדרך הראשונה והשער הראשון שהסברנו, בחי' דרך הדמיון והחקיקה, היא דרך יסודית ופשוטה יותר להכנס לחכמה, והדרך השניה שהיא ענין האוירין היא דרך קשה יותר. לכן בדרך כלל כדאי להתחיל בדרך הראשונה, ובמשך הזמן לשלב גם את הדרך השניה, כי באמת הדרך הטובה ביותר להכנס לאור העונג היא להשתמש בשתי הדרכים יחדיו, דהיינו קודם ע"י בחי' החקיקה בבחי' המלכות, ואח"כ גם לצייר ענין האויר הנ"ל ע"י הנשימה שהוא נושם. וע"י שחושב בזו הכוונה תדיר וחוזר על זה ומקשר את שתי הדרכים יחדיו, יזכה להיכנס ביתר שאת לאור האלוקי, דהוא פנימיות החכמה.

ועתה, נתחיל קצת להרחיב הדיבור בענין החקיקה, וראשית דבר נקדים ידיעה נחוצה והיא שתורת החסידות היא בעצם אור ספירת החכמה, ורמז לזה כי חסידות היא מלשון חסד שהוא בחי' חכמה, וכל ענפי ודרכי העבודה ע"ד החסידות תופשו תמיד להגיע עי"ז לאור החכמה, שהוא אור העונג האלוקי. והנה בחסידות חב"ד השתמשו יותר בבחינת הבינה, דהיינו באופן שאחר הרבה "התבוננות" יורדים לבחי' המלכות ומשם עולים לחכמה. אבל בחסידות קאליסק למשל, השתמשו רק בבחינת המלכות להגיע לחכמה בלי בחינת הבינה כלל, ודרכם היתה לקחת רק נקודה אחת של קדושה, אפילו מילה אחת, ושמה להשאר ולחשוב ולשהות בזה המחשבה ע"י התבודדות (בדרך החקיקה הנ"ל, ועי"ז לזכות לעלות. וזו הדרך של המלכות בלבד והיא נקראת דרך החזרה, ואפשר לעשותה בדיבור או במחשבה, והוא ע"ד שאמרנו

שנוטל פסוק אחד או מאמר אחד וחוזר עליו פעמים רבות, כמו למשל חצי שעה או שעה, עד שפותח משם את אור העונג).

והנה רבינו בעל התניא התנגד לזו הדרך (לעלות רק דרך בחי' המלכות), כי בדרך הזו יש חסרון, שכאשר יכנס אח"כ לחכמה לא יוכל משם לעלות עוד ולהיכנס לבחי' הכתר, משא"כ כאשר נכנס בדרך ההתבוננות, ואח"כ יורד משם למלכות ונכנס לחכמה, אז יש לו כח אח"כ לעלות עוד עד לכתר. אבל אין הכוונה שיעלה מן הבינה ישר לחכמה, בלי לירד למלכות, (וענין זה יתבאר עוד בהמשך).

וצריך לבאר עוד נקודה אחת בקשר למלכות, והיא בחי' הדמיון. כי הנה בודאי כח הדמיון הוא אינו מציאות, אבל עכ"פ ע"י שמצייר מספיק זמן את אור האלוקי בדמיונו, יכול משם אח"כ לעלות ולהכנס לאור האלוקי ממש. ואח"כ שאור האלוקי הופך לממשי ואינו קשור לדמיון כלל, אז מתבטל הדמיון הקודם, דהיינו הדרך שדרכו הגיע לשם, ומתברר שהדמיון היה דמיון בלבד, ונשאר עם העונג האלוקי בלבד.

ג.
ענין המחיקה

והנה יש עוד ענין שצריך ללמוד כדי להצליח בס"ד להגיע לבחי' החקיקה האמיתית, והוא ענין המחיקה, ופירושו הוא ללמוד איך למחוק ולבטל מחשבות אחרות המפריעות, כי האדם בטבעו מחשבותיו משוטטות, ובפרט מי שאינו מנוסה בענין של החקיקה וקשה לו להתעכב במחשבה אחת. והנה, בזה הענין כותב בעל "סולם העליה" שאחת הדרכים היא דרך החזרה כנ"ל, כי בדרך כלל ע"י החזרה שחוזר וחוזר שוב ושוב על אותו ענין יכול לבוא לידי מחיקה, היינו למחוק כל שאר המחשבות המפריעות.

והדרך השניה לעשות מחיקה היא ע"י השמות הקדושים ובעיקר ע"י השמות טפטפי"ה, וגדשנא"ל, והעיקר הוא ע"י השם הראשון (טפטפי"ה), המסוגל לבטל מחשבות זרות.

והדרך שלישית, למחיקת המחשבות היא בהקדם מה שגילה לנו הבעש"ט זיעוכי"א שלפי האמת כל המחשבות שמטרידות את האדם ולא נותנות לו מנוחה הם למעשה מכח פגמיו והעבירות שעשה. והענין הוא שכל מחשבה היא ניצוץ שבא אליו לתיקון, וע"י שמכוון בשם שמחיה את אותו הניצוץ יכול לתקן הניצוץ ההוא, ואזי הניצוץ הולך לו ולא מפריע לו יותר, כגון אם חושב מתאווה מסויימת מעניני העולם הזה יכוון בשם שהוא בבחי' אהבה וחסד כגון שם הוי"ה בניקוד סגול (יֶהֶוֶהֶ).

ולפי האמת, הדרך האמיתית למחיקה היא להשתמש בכל הדרכים הנ"ל גם יחד, דהיינו להתחיל קודם כל בחזרה, היינו שיחזור על הענין שוב ושוב, ואח"כ אם באות מחשבות מטרידות ישתמש בשם טפטפי"ה, שהוא בעצם מתקן הניצוצות, כי בשם זה נרמז ט"פ ט"פ, שהם ניצוצי קדושה של ז"א ונוק' שנפלו שמטרידים את האדם, ואח"כ י"ה, מרמז שמחזירם להשי"ת, ועי"ז מתקנם ועולים להם. ואח"כ אם עדיין יש מחשבות שנשארו ומבלבלות אותו, צריך להשיג שורשם של המחשבות הללו, כי יש רק ו' סוגי מחשבות כמנין ו"ק (וא"ו קצוות), אם היא למשל מחשבה של אהבה, אז היא משורש חסד, מחשבה של גבורה ודינים,

מטורש גבורה, וכן הלאה. ואז כשזוכה להכיר שורשה, מכוין את השם המתקנה, אם זה חסד (כגון אם חושב מאהבות ותאוות אסורות מעולם הזה) יכוין שם טפטפי"ה יחד עם הוי"ה בניקוד סגול (יֶהֶוֶהֶ), ואם גבורה (כגון אם יש לו זעם וכעס שלא מן הקדושה) יכוין שם **טפטפי"ה** עם הויה בניקוד שוא (יְהְוְהְ) וכו', ועי"ז מתקן אותו הנילוץ ואז המחשבה הולכת לה.

ויש להבין עוד נקודה, והיא שכשאנו אומרים שיש לרדת למלכות, צריך לידע שזה הענין אינו כ"כ פשוט להאדם, שיגיע לדרגת החקיקה הנ"ל, כי כמ"ש הז"א הוא כנגד בחי' רוח, והוא בטבעו הולך, והמחשבות הולכות ומשתנות, לכן לזכות ולעצור המחשבות ולהגיע לבחינת ישיבה היא דרגה גבוהה. לכן באופן מעשי הדרך בכללות לזכות לזה היא קודם כל להשתדל להיות מרוכז במחשבותיו, ואפשר להשיג זאת בבחינה מסויימת ע"י שלמשל אומר או חושב על ענין אחד כעשר דקות, ואז כבר תפתח לו קצת דרגה של חקיקה, ובחינה מסויימת של הקדושה והעונג. אבל כאשר רוצה האדם להגיע יותר במהירות לפתיחת החכמה יש להשתמש ג"כ בשם הקדוש טפטפי"ה הנ"ל, המסוגל לגרש מחשבות חיצוניות, ואז יזכה להגיע לשם יותר מהר בס"ד. וצריך להעיר בזה שמה שהוא מכוין בשם הקדוש אין זה נקרא הסיח הדעת כ"כ ממה שהוא מנסה להתבונן בו, ואינו מפריע לחקיקה, כי אנו קוראים מחשבה זרה רק למשהו שאין לו שום שייכות להענין, כמו ענין גשמי וחילוני לגמרי וכדומה. ובענין זה ברור הוא שבפעם הראשונה כאשר האדם מנסה להתרכז בהחקיקה יהיה הענין קשה ביותר, ולכן יצטרך יותר זמן ויותר חזרה, אבל במשך הזמן יתכן שזמן החזרה וההשתדלות יפחות, כיון שהנפש תהיה כבר מורגלת יותר.

ד.

הרגשת העליה בעולמות

הנה, עד עתה דיברנו על הארת אור העונג ע"י החקיקה במחשבה אחת או ענין אחד בלבד, וע"י כח השמות. והנה יש עוד ענין בזה והוא בהקדם דבר שבנפש האדם ישנה בחינת חכמה הנקראת "כח–מה", והוא ענין הביטול של הנאצל למאציל ית"ש.

וצריך לדעת שבענין ההתבטלות ישנם כמה וכמה דרגות, ובאופן כללי יש התבטלות במחשבה, ויש ביטול היש ממש, כמו שנבאר. והנה בכח הדמיון, בדרך החקיקה הנ"ל, כאשר האדם יושב ומתבונן ומחוקק בענין הביטול ומגיע לאיזו דרגה של ביטול, יכול אח"כ להכנס לעוד דרגה יותר גבוהה של ביטול, וכך יכול האדם להעלות נפשו לדרגות גבוהות של ביטול.

והנה הביטול בדרגה הראשונה היא חקיקה במחשבות של קבלת עול מלכות שמים, ואז כאשר ע"י החקיקה מגלית, ומרגיש את האור הרוחני, זה הסימן שהגיע לדרגת חכמה דעשיה, ומקבל אז אור העונג מזה שהוא מוכן לקבל על עצמו לקיים ציווי השי"ת. והסיבה לכך היא שעולם העשיה הרוחני הוא עולם של קבלת עול.

ואח"כ יכול להתחיל לדמיין חקיקה של מחשבות קדושות של בחינות יראה ואהבה, שהוא כבר ביטול בדרגה יותר גבוהה, ואח"כ זוכה להרגיש העונג הרוחני דחכמה של

יראת ואהבת ה', ובזה הגיע לעולם היצירה דרוחניות.

ואח"כ עולה משם ע"י שמחשב ומחוקק במחשבות של מושגים דקדושה, כמו ענין סובב כל עלמין וממלא כל עלמין וכו', ואז מרגיש אור העונג שבהם, וזה האור שהוא מרגיש הוא אור העונג דבריאה דרוחניות.

ואח"כ עולה משם ומתחיל לחקוק במחשבותיו הרגשות של ביטול היש ממש, שהוא טפל ובטל לגמרי לפני רבון כל עלמין ובזה יזכה בס"ד להרגיש אור העונג דחכמה דאצילות. ואח"כ כשמגיע לעונג דאצילות, יכול לחזור לירד שוב, ולחשוב שוב על ביטול דעשיה, דהיינו קבלת עול, ומשם לעלות ליצירה ומשם שוב לבריאה ולאצילות הכל כנ"ל, ויעשה זאת כמה וכמה פעמים, ויזכה כך יותר בקלות להגיע לאור הרוחני בשלמות.

והנה כל הנ"ל (שעולה מעשיה ליצירה ולבריאה וכו') הוא מה שאנו קוראים עליות. ותדע, כי בנפשו של האדם יש תמיד דרגות שונות במחשבות האלוקות, ולכן לפעמים, (בפרט למי שמתחיל בעניני החקיקה קשה לו לקבל ענין הזה בקלות, דהיינו לחשוב במחשבתו רק מחשבה אחת בלבד באלוקות). יותר קל להיכנס לאור החכמה דרך העליות כנ"ל, כי יש בזה ארבע מחשבות בארבע דרגות ולא רק אחת, ע"ד שביארנו. ואולי במשך הזמן יזכה לעלות דרך חקיקה במחשבה אחת בלבד, כי בודאי אין הענין קל בהתחלה.

ויש להוסיף עוד שיש בכל העבודות הללו ענין חשוב ביותר, והוא שצריכין לידע כי כל אלו הדברים הם דרכי הכרת הבורא יתברך, כי הנה למעשה כל התורה כולה היא ענין של גילוי אלוקותו יתברך בעולם, וכולה דרכים ועצות לקיים "ובו תדבק" (דברים י, כ). לכן, מי שעדיין לא זכה להכיר ולהרגיש את הבחינות והדרגות האלו מן הא"ק ועד העשייה, עדיין לא זכה להכיר את בוראו בשלימות. כי ככל שהאדם זוכה להכיר ולהשיג כל דרגה ביתר שלימות, כך הוא זוכה להיות יותר דבוק בא–ל חי.

והנה בתורת הקבלה ישנם הרבה עבודות שאנו עושים ופועלים על ידם בזו"ן דאצילות, אבל הענין הראשון לפני כל זה הוא ענין של הכרת הא–ל כמו שהסברנו, והוא ע"י הכרת העולמות והדרגות השונות.

והנה, ישנה עוד דרך שהיא קלה יותר לקצת אנשים, שאפשר לילך בה בשעת החקיקה, והוא לרכז מחשבותיו ע"י שמכוון בשמות שהם נגד כל עולם שמכוון בו. דהיינו שמכוין בהתחלה בשם ב"ן (יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה), וגם אפשר להסתכל על האותיות של שם ב"ן כמה זמן, עד שמקבל הארה דעשיה, ואח"כ מחוקק במחשבותיו שם מ"ה (יו"ד ה"א וא"ו ה"א) עד שמתחיל להרגיש אור עולם היצירה. אח"כ חושב ומחוקק בשם ס"ג (יו"ד ה"י וא"ו ה"י), עד שמרגיש אור דבריאה, וכן בדרך זו חוקק בשם ע"ב (יו"ד ה"י וי"ו ה"י) עד שמרגיש אור העונג דאצילות (ובארנו לעיל ונבאר עוד במ"א אי"ה איזה אור מיוחד לכל עולם בנפרד).

וצריך לזכור שכל הציורים והמחשבות האלו הם בחי' המלכות, כי המלכות היא בחינת ציור, וע"י שמשתמש בכח הציור הזה זוכה ועולה ומרגיש אור העונג דחכמה שהיא שורש המלכות.

ה.

דרך החלום

ועתה נכנס לעוד דרך אחרת ונוספת דרכה אפשר להתייחד עם אור התענוג. הנה עד עתה דיברנו על דרכים בהם אפשר לזכות להגיע לאור העונג דחכמה, וכעת נסביר איך אפשר בס"ד להגיע גם יותר גבוה, לאור הכתר הנקרא אור התענוג, אשר אורו גדול הרבה יותר ויש בו כמה דרגות אור וכמו שנסביר בע"ה. ואחת הדרכים להגיע לאור הכתר נקראת דרך החלום.

והענין הוא כי אור החכמה שיכול להרגיש ע"י הדרכים הנ"ל הוא בדרגת הארה בלבד, דהיינו כל זמן שנמצא שם מרגיש את האור, אבל אין האור חלק ממנו ממש, ואין לו קיום כי כשיורד משם מסתלק האור. אבל ע"י כח התפילה, היינו שמתפלל בבחינת "ואני תפילה" (תהלים קט), יכול לזכות גם לאור הכתר שהוא בחינה של התאחדות וחיבור עם האור ממש, כי הכתר הוא כח המאחד, אשר בכוחו לאחד את הנאצל עם המאציל. וצריך לדעת כי כאשר מתפלל ואינו מרגיש את אור התענוג אין זו בחינת התפילה שאנו מדברים עליה.

וכעת נבוא לפרש דרך החלום, והיא מתחלת ע"י שהאדם יתחיל קודם כל להתפלל אל השי"ת, ויבקש על נפשו בסוד "ואני תפילה". ויתחיל לעשות כן בתפילת שמונה עשרה, שהיא ברובה בקשות מהשי"ת. וצריכים לדעת שהנוק' שהיא מתפללת ומבקשת, מבקשת היא מהיסוד, שהוא הדרגה שמעליה, אשר הוא הנותן והמשפיע. וכאשר היסוד נעתר ומשפיע, אזי נעשה יחוד, בין הנאצל והמאציל, ואז האדם המכוון זוכה להגיע לדרגת היסוד. ומכיוון שיש ליסוד כח לעלות ברגע אחד עד הכתר (עיין אוצ"ח שער הנקודים פט), אז משם נפתח ומאיר אור הדעת להאדם, שהוא הו"ק דכתר, ומרגיש אור ממשי בקרבו שהוא אור הכתר.

וזה למעשה התכלית האמיתי של כל התפילות, דהיינו להגיע לאיחוד הגמור של הנאצל עם מאצילו. ולזה הדעת אנו מגיעים בברכת שים שלום, כי אחרי הבקשות והתפילות, מגיעה בחינת ההארה דדעת ע"י היחוד, ונהיה חיבור גמור של הנאצל עם המאציל ע"י אור הכתר שהוא אור המאחד. וצריך לדעת שבחינה זו של היחוד הגמור הוא מה שבאמת הנפש צריכה ומבקשת, וזה כל ענין התפילה, לבקש להיות באחדות גמורה עם הבורא.

אחר היחוד הזה, ומתוך אור התענוג של הכתר הנכנס ומסובבו, אזי היסוד, שהוא כח המשפיע, ממשיך ומשפיע רעיונות ומחשבות קדושות, וזוהי דרגת החלום שעליה אנו מדברים.

והנה, הגם שהיסוד הוא המשפיע, אבל המלכות היא זאת המרגשת, ולכן הרגשת אור התענוג היא במלכות, כי כמו שהיא מציירת ומבקשת, כך גם הרגש האור מצטייר אצלה, אבל כח הציור דחלום בא מן היסוד ואינו מן המלכות.

כדי להבין ענין זה, נקדים ונסביר ראשית כל מהו ענין החלום דגשמיות. ובהקדם מה שידוע שכאשר האדם חולם אזי מחשבותיו לגמרי לא בשליטתו והכל דמיון מוחלט, והגם שאולי יש בזה קצת אמת אבל האמת ההוא מעורב עם שקר ואינו פשוט כלל להכיר בו. והנה דמיון זה הוא דמיון הרבה יותר גדול ומורחב מהדמיון שיש להאדם בשעה שהוא ער, כי כאשר הוא ער יש לו יותר שליטה על הדמיון,

ולפי זה הדמיון דחלום הוא בדרגה יותר נמוכה מהדמיון בהקיץ, והוא קשור לקלי' נוגה המעורב טוב ורע.

ולכן, בחינת חלום נעשית מכח היסוד ולא מכח המלכות, כי היסוד הוא נותן ומשפיע, והוא עושה את החלום שיהיה מעניין, שאם לאו מחשבת האדם לא היתה דבוקה בו. והנה כאשר רוצה להבין את החלום, ולמצוא את האמת שבו, צריך לפותר חלומות, בבחי' יוסף הצדיק, שהוא בחינת היסוד, שע"י כח קדושתו מעלה את הניצוץ הקדוש מהחלום מתוך הפסולת, ואז המחשבה הקדושה מבוררת ואפשר להבינה. והנה פנימיות המלכות היא בחינת לאה והיא בחינת אותיות, וחיצוניות המלכות היא בחי' רחל והיא ענין הציור והדמיון של החלום ומחשבות מורכבות יותר שאם צריך להשתמש בשמות הקדושים כדי לטהר את הקלי' ולעלות את הבירורים דנוגה*.

וביותר עמוקות נבאר כי למעשה דרגת החלום קשור לספירת היסוד והכתר. וכדי להבין הענין נקדים ונסביר שוב ענין הרגשת אור התענוג דחכמה דהנה כבר הסברנו בזה שהיא ע"י דרך הציור והחקיקה של העולמות מלמטה למעלה בכל דרגה ודרגה, עד שמרגיש את האור של אותו העולם ואותה הבחינה עד שלבסוף מגיע גם להנות מאור העונג דחכמה, ונמצא שכל זה העונג מגיע ע"י עבודתו והשתדלותו. אבל ענין החלום אינו כן, אלא שאחרי שהאדם זוכה ומושפע מאור הדעת, אזי החזיון והחלום מצטייר מאליו, ולא הוא זה שעושה או פועל בזה כלל.

עוד יש להוסיף על בחינה זו של החלום, שכאשר נפתח הדמיון, באותה שעה בודאי מעורבת ג"כ הרבה פסולת, כמו בחלום הגשמי שרובו הבל. ולכן צריך מאד לקדש עצמו ע"י השמות הק' ולברר את נקודות הקדושה משם. וגם יכול להיות לפעמים נופל משם ח"ו להיכלות הטמאות, ואז צריך להתגבר ולברר כל הדמיונות הפסולות משם.

והסימן לידע אם הציורים הרוחניים שזכה להם באים מצד הקדושה הוא כאשר בא עם זה הדמיון תענוג רוחני אמיתי לאין קץ.

---

* הנה כאשר האדם מייחד וממשיך עליו אורות עליונים ביחודים, אזי יותר קל לו להצליח כאשר ישנם רבים המיחדים יחד. ושאע"פ שכאשר ישנם כמה וכמה אנשים ביחד אזי כל המחשבות של האחרים ובחינות הנוגה שלהם יכולים להפריע ליחוד. אבל, מאידך גיסא, כאשר האנשים המכוונים רוצים להתאחד ולייחד יחדיו בחבורה, אם אכן עובדים ביתר עוז ומצליחים להתגבר על הטרדות, ע"י המחיקה והשמות כנ"ל, אז דרגת האור שמתקבלת לכולם היא גדולה יותר, כי ע"י התקשרות הנפשות יחדיו, מתרבה הקדושה, וכל אחד גם מושפע מחבירו. וכמו כן גם משך ההשראה נשאר יותר זמן בהיות עולם האור גדול יותר.

ועוד ידיעה חשובה שצריך לדעת בכללות בנוגע לעניינים הנ"ל של החקיקה והעליה, יותר ממה שצריכים לידיעת הדרך עצמה, יתר חשיבות יש לעבודה בפועל ממש היינו לעשות כן וללמוד ולהתנסות בענין בפועל.

לכן כדאי לו להאדם כאשר הוא יכול לעשות כן, שיתחיל לעשות זאת בפועל כשיש לו פנאי לכך, והעיקר בשעת התפילה שהרי ממילא הוא מתפלל, שהוא הזמן העולה על הכל, לנסות לכוון בחקיקה וע"י הסתכלות בשמות שוב ושוב כמה דאפשר, ולהשתמש בדרך המחיקה אם צריך, ולהיכנס לביטול כמה שיוכל, ועי"ז לנסות לעלות ולזכות לאור התענוג דכתר. וככל שיתמיד בזה יזכה ביותר להשיג אורות העליונים.

והוא שונה מהארת אור התענוג דחכמה, כי כאן מדובר על הרגשת חיבור עם האור, שהוא גדול בלי סוף וקץ כלל.

והנה באמת סוד החלום הוא למעשה עבודת התפילה, כי כל הענין של התפילה הוא חיבור הבריאה לאור אין סוף, וזהו בעצם ענין החלום שמברר כל הדמיונות שהם בחי' העולם הזה הגשמי ומעלה אותם לבחי' האמת שהיא אור ה' ית' שמו. והדרך להגיע לזה הוא שיצייר עצמו בתוך כל עולם ועולם, כאשר הוא מצייר כן בעליות העולמות, אלא שמוסיף עוד, שכאשר הוא זוכה להרגשת אור הרוחני לפי בחינת אותו המקום ואותו העולם, יקשר את עצמו עם הקב"ה וינסה להכיר את בוראו ע"י זו הבחינה שבה נמלא עתה. ואח"כ אחרי שהקב"ה נעתר לו וזוכה להרגיש האור הגדול של התענוג, אז יבקש ע"י תפילתו כפי הצורך שיש לו שם, כי התפילה לה' אפשר להתפלל בכל דרגה.

ואז באותה העולם נפתחת לו בחינת אור אין סוף, וכל שכן כאשר מגיע לעולם האצילות שהוא המקום האמיתי של התפילה ששם יוכל להרגיש ביותר אור התענוג. ואז, בהפתח אור הכתר בבחינת הדעת שבו, יזכה לראות ציורים ורעיונות הבאים מהקדושה בדרגת חלום, ואם יבררם כראוי יוכל להעלות משם גילויים דקדושה.

והנה בספירת המלכות ישנן י' דרגות, ובשער הראשון דיברנו על כח הדמיון שבהקיץ, אבל החלום הוא בחינה יותר נמוכה היות ויש בו פחות שליטה על המחשבה, אבל, ככל שיורדים יותר למקום נמוך יותר, כך גם אפשר משם להשיג אורות יותר גבוהים (ועיין לקו"מ כ"ו).

ז.

ספירת הבינה

הנה צריך לדעת כי שלימות של כל דרך בנויה תמיד מבחינה של י' ספירות, כי בכל ספירה יש ענין ובחינה אחרת בקדושה, לכן ע"י כל סוגי הבחינות נבנה בנין שלם ומושלם.

וכאן נבוא להסביר איך מתקשרת לעבודת ההפשטה בחי' ספירת הבינה. הנה הענין הוא, שכאשר האדם זוכה ע"י עבודת התקיקה לעלות לבחי' החכמה, או ע"י התפילה לעלות לכתר, ושם במקום האור האלוקי מתבטלות הקלי' כמו שביארנו, והנה אז יתכן שתבוא מחשבה שניה להאדם, ואז צריך האדם להבין ולהכיר בזאת המחשבה, שמקורה במרומים, כי נולדה מכח התחברותו באור האלוקי, ויתכן שזאת המחשבה היא הביאור והתשובה של התפילה והבקשה שהייתה קודם להרגשת האור.

והמשל בזה הוא שכאשר האדם מתפלל לרבונו של עולם שיזכה להבין איזו סוגיה בגמ', ואז מתדבק עם השי"ת ע"י דרך התקיקה, אז כאשר זוכה ומרגיש את האור האלוקי, יתכן שלפעמים תפול אח"כ במחשבתו מחשבה נוספת המאירה על בקשתו הראשונה, כמו למשל אם תהא לו מחשבה שניה שכדי להבין אותה הסוגיא צריך לעיין גם באיזה ספר מסוים, יתכן שזאת המחשבה מגיעה מההארה של אור העונג שהשיג, ולכן למעשה היא תשובה מן השמים לבקשתו הראשונה.

אבל כאשר האדם אינו יודע לשים לב לאותן ההארות ואותן התשובות, אז נשארות

אותן המחשבות בבחי' מלכות, דהיינו בנפש, ועדיין לא נעשה ענין העליה בשלימות. כי יתכן שלפעמים אחרי העליה מקבל תשובה ממקור עליון, וצריך להשתמש גם בספירת הבינה שענינה הוא ההתבוננות וההבנה, כדי להבין זה המסר. ובחינה זו שבבינה נקראת שמיעה, דהיינו שמיעה רוחנית.

והנה יש לבאר ענין זה ביתר עומק שודאי כמו שהסברנו, התפילה והבקשה מקורה במלכות, שהיא בחי' החקיקה כנ"ל, והנה גם ההארות הבאות מתוך ההתעלות גם הם מורגשות ע"י ספירת המלכות, אבל בענין ההארות שמשיג צריך להשתמש אז בדרך ההתבוננות כדי להבחין באותן המחשבות השניות כנ"ל. ומה שצריך להבחין הוא האם אותה מחשבה מקורה מלמעלה, היינו שאם מורגש עימה אור החכמה, מקורה הוא אכן מהקדושה, והסיבה לכך היא שברגע שיש איתה אור החכמה אז זהו הסימן שאין היא מעורבת עם שקר, מכיון שהחכמה כוחה להפריד את הקלי' ולכן התשובה היא כולה אמת ומקורה בקדושה.

אבל, אם מרגיש שהתשובה חשוכה ומוסתרת, אז סימן שאין היא מבוררת עדיין ע"י החכמה, שהוא אור העונג, היינו שאור הקדושה דחכמה לא האיר בה כראוי להפריד הקלי', וזהו הסימן שאין זו תשובה אמיתית.

וצריך עוד לדעת, שספירת החכמה היא בחינת מנוחה, ולכן לפעמים האדם זוכה להרגיש משהו מבחי' החכמה, כענין מנוחה, וחושב שהגיע לפנימיות החכמה, וטועה בזה כי בחינת המנוחה היא רק חיצוניות דפנימיות אור העונג.

נמצא כי התפילה האמיתית, כוללת תפילה ובקשה, דביקות, וגם התבוננות. וע"ז הדרך כתב האדמו"ר מרהאדז'ין, בשם אביו, שכל זמן שלא זוכה האדם לשמיעה הרוחנית, חסר לו עדיין בבנין הקדושה. וזה למעשה סוד רבי שמעון בר יוחאי, שמעון מלשון שמיעה, היינו שמיעה רוחנית.

והנה סוד הענין הוא שבחי' הבינה פירושה שאדם יודע שהוא מקושר לבורא, ואזי יוכל לשמוע מהבורא את הגילויים והדיבורים שהוא יתברך מגלה לו. ולכן הנביאים היו משורש בינה, כי הגם שהקשר בין הנאצל למאצילו הוא באצילות שהיא בחי' חכמה, אבל ההבנה בכל זה היא בבינה, וזה ענין הנבואה מה שהנביא הבין מתוך הקשר שלו עם הבורא ית', ואח"כ גילה זאת.

לכן, כאשר האדם זוכה להבין דבר דרך השמיעה הרוחנית, נקרא הענין בשם הבעש"ט רוח הקודש מעט, כי הגם שאין לו עדיין ממש הנבואה אמיתית, אבל יש לו עכ"פ דרגה של שמיעה, והוא ניצוץ של רוח הקודש.

וצריך להבין שזאת הבחינה של השמיעה היא דבר שצריך לעמול עליו, כי כאשר האדם לא קיבל שמיעה אמיתית, שמקורה באורות העליונים, אלא רק דמיון מצד המלכות, והוא אינו יודע להבחין בזה, אזי ח"ו יכול ע"י כך לתת אחיזה גדולה לקלי', ויכול גם ע"י זה לפגום בבחינת החכמה, אשר הוא פגם גדול יותר ר"ל. ולא רק זה אלא שיכול האדם לצאת מדעתו ע"י טעות שכזאת, כי לפי האמת הסוד של האדם שאינו שפוי בדעתו הוא משורש הגאוה שבו, שמקורו בפגם הברית ר"ל, וע"י זאת הגאוה חושב שהוא בודאי קדוש, וכל מעשיו ומחשבותיו בקדושה, וכאשר עוסק בעליות אינו

נזהר, וגם אינו מבין את הסכנה שבדברים האלו, דהיינו כמה שצריך להזהר מהקלי' בענינים אלו, ולכן נותן מזה אחיזה גדולה לקלי' ועי"ז יוצא מדעתו, ויכול להתנהג כמשוגע ממש ר"ל.

ז.

עוד העמקה והתבוננות בענין החקיקה והאוירין

והנה צריך לדעת כלל בענין ההשגות, והוא, שבאופן כללי כל מה שאנו מדברים עליו שע"י החקיקה יכול לזכות לעלות ואח"כ להרגיש את הרוחניות, האמת הוא שצריך לפני כל זה כמה וכמה הכנות חיצוניות. ובאופן כללי צריך לדעת שיש נשמות שהן בחינת פנימיות ומוחין, וע"פ רוב העוסקים בחכמת הקבלה הם מסוג הנשמות הללו. אבל אפילו נשמות הללו צריכות לכמה הכנות ובירורים כדי להכנס לקדושה.

ועוד ידיעה נחוצה היא שמה שמשתמשים בכח הדמיון למחשבות קדושות ע"י החקיקה כנ"ל, בחי' זאת נקראת בחינת רחל, והיא חיצוניות דמלכות, וכאשר משתמש בחקיקה ע"י אותיות, דהיינו ע"י שמצייר שמות ק' או מסתכל עליהם, זו בחינת לאה שהיא פנימיות המלכות. ולכן, אם ישתמש גם בכח רחל, שהוא בחי' דמיון וגם באותיות שהן בחינת לאה, יש בכח שתי הדרכים יחדיו לעלות ולפתוח את בחינת אור החכמה.

ועתה נבאר ביתר עמקות ענין החקיקה. הנה הסברנו איך המכוון מתחיל לצייר לעצמו ע"י החקיקה מחשבות אלוקות עד שמגיע לבחי' חכמה, ועתה, מכיוון שלא תמיד אפשר להגיע לזה בקלות, אמרנו שכדאי גם לנסות להכנס לדרך מקיף חיה, דהוא בחי' האויר. וע"י כך שהוא מנסה לעורר ע"י יחודים עליונים את האורות העליונים, היינו שע"י שמצייר איך שאורות חיצוניות דחיה שהם בחי' האויר נכנסים בו בזה היחוד פותח את אור החכמה. וזו הדרך השניה מסייעת מאד לחקיקה הפשוטה של המלכות.

וכדי שיוכל לצייר ביתר עומק ענין המקיף דחיה, ועי"ז זה לעורר ביותר אורות החכמה ע"י היחודים, נבאר קצת ביותר עמקות את פני הדברים.

הנה, שם הוי"ה פירושו היה הווה ויהי'ה, ומתוך שלש בחינות אלו בחינת ההווה היא העליונה והעיקרית. לכן יצייר במחשבתו שם הוי"ה בניקוד חולם (יֹהֹוֹהֹ), שהוא כנגד בחי' הגוף, ויצייר במחשבתו איך שהקב"ה מחייהו עתה בזה הרגע, ע"י בחינת חיה (חכמה) המקיפו, בין בפנימיות, בין בחיצוניות. והנה מבחינת פנימיות חיה שהוא אור התענוג, יוצא החיצון שלו, שהוא בחינת אויר, והאויר הזה נכנס ויוצא ממנו.

ועתה צריך לידע שזאת ההרגשה דקדושה מאור עונג החכמה, נכנסת בו בהאדם במוח ימין, שהוא חכמה, אבל אין זו עדיין בחינת החיה, אלא בחינת החכמה דבינה של האדם, והענין הוא שהחכמה הכללית היא בחי' החיה המקיפה ולא נמצאת בתוך הג"ר של האדם, כי הג"ר שייך לבחינת הבינה הכללית. לכן, ברגע שהאדם משיג את אור העונג דחכמה אפילו במקצת, נכנס זה האור דחכמה דחיה לתוך ספירת החכמה שלו במוח ימין, ואז מרגיש מיד בחכמה שבו זה העונג. ובאופן אחר נאמר כי האור נמשך מחכמה, ומתהפך לאויר דחכמה, ונכנס להאדם בבחינת אור, שהוא נר"ן דחיצוניות דחיה.

ועתה יכוין שבתוך חילוניות לחיה שהיא בחי' האויר יש בחינת חב"ד, והנה בחינת חכמה לאויר שהיא בחינת מים, נכנס לתוכו דרך החוטם, ובחינת הבינה לאויר שהיא בחינת אש הנכנסת בו דרך הפה. והחכמה שנכנסת בו דרך החוטם היא בחינת אור ישר, מלמעלה למטה, אבל הבינה היא בחי' אור חוזר ונכנס בו מלמטה למעלה. והדעת היא בחינת הרוח, היא הנשימות שהוא נושם, ומה שנכנס הוא אור ישר ומה שיוצא הוא אור חוזר.

ואז יכוין איך אלו החב"ד דבחי' האויר נכנסים בו ויוצאים ממנו, ומחיים אותו בהווה בכל רגע ורגע, כי הקב"ה מקיפו כולו ומחייהו, ונמצא אז כולו מוקף גם מסביבו וגם בתוכו באור אלוקי. ועי"ז יכול להרגיש בגופו את האור האלוקי החיצון, ומזה ההרגש יכול להיכנס יותר פנימה לעולם הרגשת האור הרוחני הפנימי דחכמה. וככל שמשיג ומרגיש ביותר ענין זה של חילוניות החכמה, כך יוכל להרגיש ביותר את האור הפנימי דחכמה שהיא בחי' העונג.

ולהבין סוד זה של המקיפים דחיה, הוא עפ"י הענין שהגוף בטבעו הוא מסך המבדיל בין האדם לאורות העליונים לכן, ע"י שמכוון ומצייר הרבה במחשבתו אורות אלוקיים, המקיפים ונכנסים בו, ע"י זה מטהר ומקדש מאד את הגוף ומזככו, ובזה הולך ומתבטל המסך המבדיל.

והנה מה שנכנס להגוף הוא חלק הנר"ן דבחי' האויר, ונהפך מאויר לאור. ומה שנעשה ע"י ההתבוננות באורות האלו הוא שכאשר מצייר את בחי' החכמה לאויר איך שנכנס בבחי' אור ישר אזי הולך זה האור ומעורר את בחי' החכמה דפנימיות החכמה, וכאשר מצייר אור החוזר דבינה איך שנכנס בו הולך זה האור ומעורר את בחי' הבינה דפנימיות החכמה.

והנה אור זה דחכמה שנכנס בו מלמעלה למטה, בבחי' אור פנימי הוא באופן זה: ראשית כל נכנס למוחין הנר"ן דמקיף דחיה בבחינת שם אקי"ק, ואח"כ לחג"ת שבו נכנס הנר"ן דמקיף דחיה בבחינת שם הוי"ה, ואח"כ לנה"י נכנסים האורות ומאירים בשם אדני, ואור הבינה הוא באותו אופן רק מלמטה למעלה.

וכמו שביארנו, בזמן כוונות האלו ימשוך את נשימתו ויכוון שאותה נשימה שהיא האויר, נהפכת לאור הנכנס בו. וכאשר האדם אינו מנוסה כ"כ ינסה לכוון ולהרגיש לכל הפחות בראשו במקום המוחין איך נכנס שם האור דהיינו בחי' נר"ן לאויר, כי האויר עושה בתחילה בטיסה עם הגוף במקום הראש, ואחר כך נכנס בתוך הגוף אור הנר"ן לאויר. וצריך לכתחילה לכוון את הכל (דהיינו חב"ד חג"ת ונה"י) בנשימה אחת, ולא בכמה נשימות, אך אם אינו יכול עדיין לעשות הכל בפעם אחת אז לפחות יכוין החב"ד בנשימה אחת, וככל שמתנסה יותר יכוין חב"ד עם חג"ת, ואח"כ יגיע לדרגה שמכוין בכל החב"ד חג"ת נה"י שבו בנשימה אחת.

וצריך להבין שכמו שלמדנו כאן קצת מענין העליות, היינו להעלות את המחשבות למקום גבוה מלמטה למעלה, כך גם יש ענין של הורדת האורות מלמעלה למטה, דהיינו בצורה הפוכה, שהוא מתקשר עם האור במקום גבוה שהוא בחי' אצילות, ומשם ממשיך היחוד הזה לעולם הבריאה, ומשם ליצירה, ומשם לעשיה. כי אליבא דאמת כמו שאנו לומדים לעלות לעולמות העליונים, צריך גם לדעת להוריד

האורות לעולמות התחתונים, וכן להפך שככל שמצליח להוריד ביותר אורות העליונים לעולמות התחתונים, כך גם יוכל אח"כ לעלות יותר בנקל לעולמות העליונים, למקום ובחינה גבוהים יותר.

ולכן גם כאן כאשר מכוון בענין האויר, יכוין גם שע"י חכמה דאויר שהוא בדרך מלמעלה למטה, הולך ומוריד האורות העליונים לכל הדרגות, אח"כ כשמכוון באור חוזר דבינה יכוין איך שהוא מטהר את גופו ע"י אורות העולים מלמטה למעלה.

והנה כתב בעל הסולם שעיקר לימוד הקבלה הוא להכיר את המדרגות, ואיפה הוא עומד בהם. כי ככל שהאדם מכיר ביותר את מדרגתו אזי יוכל יותר בנקל להתקשר עם ה' באותה הדרגה שנמצא בה. ולמעשה כך הוא גם בזמן עליות העולמות, כי כל כוונה והתקשרות בדרגה מסויימת, מזכך את הגוף ע"י אותה מדרגה שהשיג, (רק שצריך להבחין אם בחי' השמיעה שמשיג ע"י דרגה מסוימת היא מן הקדושה או לא).

ואח"כ יכוין איך שאורות אלו שנכנסו בו, באור ישר ובאור חוזר, מזככים את גופו, כי האור האלוקי הפנימי שהוא בחי' חכמה מזכך את חלי הדופן מצד פנים, והאור האלוקי התיכון, דהיינו בחי' הבינה, מזכך את חלי הדופן מבחוץ עד לאמצעיתו (עיין עץ חיים שער העקודים). ועי"ז שבני האורות מגיעים אחד להשני, אחד מבפנים והשני מבחוץ, אזי ע"י החיבור ביניהם נהיה יחוד וזה היחוד הקדוש הוא מה שמזכך כל הגוף ומתבטל המסך המבדיל.

ולמעשה ע"ד העבודה אפשר להסביר ענין זה של זיכוך הגוף כענין תיקון הקטנות, כדי להגיע למוחין דגדלות. לכן, אל להאדם להתייאש כאשר מרגיש כבדות בגופו ובלבולים שונים, כי זה גופא כל עבודתנו לעשות מלחמה בגוף ע"י שמתקשרים להקב"ה, כי רק ע"י העבודה אפשר לזכות לעלות מעם.

ולכן בכללות, ע"י שמצייר את אלו המקיפים דחיה בדרך הנ"ל, איך שמסובבים אותו, ונכנסים בו, בראשו, בגופו, ועד רגליו, מבפנים ומבחוץ, עד שמגיעים, אחד מבפנים ואחד מבחוץ ונוגעים אחד בשני, בציור ממש, אזי עי"ז הציור יזכה להרגשת אור הקדושה מסביב ומתוכו, ואח"כ ע"י היחודים האלו יוכל להרגיש את העונג הפנימי, והבן.

ולכן, מה שאמרנו הוא הכנה להיכנס דרכה להקדושה, דהיינו לזכות לאור החכמה בשלימות. מכיון, שבנוסף לחקיקה, יש גם צורך לזכך את הגוף, ע"י מקיף חיה, ושלב זה הוא חשוב ביותר, כי אם לאו תמיד תהיה לו מלחמה גדולה אם ירצה לעלות במחשבותיו בלבד, כי הגוף מפריע ולכן צריך לזה הזיכוך.

עוד יש להעיר בענין ציור האורות (בבחי' רחל) לעומת בחינת ההתבוננות באותיות ללא דמיון (בבחי' לאה), דלפי האמת מכיון שהדרך של לאה היא באופן של ציור האותיות בלבד אזי בדרך כלל יש בזה פחות אחיזה להקלי', משא"כ בדרך של רחל שהיא דרך הדמיון יש יותר צורך להזהר, כי היא דרך יותר נמוכה וקרובה להקלי'.

ולכן יש אנשים שקל להם יותר ללכת במהלך של לאה שהיא בחי' האותיות, כי ענין הציור ודמיון העולמות מפריע להם בהיות שיש שמה יותר בירורים, ועוד סיבה, והיא כי יש מכוונים שמטבעם קשה להם להתבונן ולצייר, לכן מעדיפים לילך בדרך היותר מופשטת של

בחי' האותיות. אבל מצד שני, חשוב לזכור, כי אע"פ שבחינת רחל קשה יותר והעבודה שם רבה יותר, אבל מ"מ כבר נודע כי דוקא המדרגות הנמוכות יותר יוכלו לעלות אח"כ למקומות הגבוהים יותר שבקדושה.

והנה יש להוסיף עוד נקודה בענין כוונת האוירין, והיא שלמעשה ישנם שני סוגי אור, והם אור דיושר ואור דעיגולים. והנה האדם הוא מרכבה לאור היושר כי כיון שאור היושר נכנס בו ממש, והוא נהיה בחינת כלים להאורות, אבל אור העיגולים מקיף אותו בלבד. והנה, בהתחלה אור היושר נכנס בו בהאדם ע"י כוונת האוירין כמ"ש, ואחר כן, אחרי שנכנס בו והפך מאויר לאור פנימי כנ"ל משפיע משם האור הפנימי לבחי' העיגולים המקיפים אותו.

וזהו סוד ההקפות, שהם כנגד אורות המקיפים. והסיבה שעושים הקפות לפני התפילה היא כי כל ענין אוירין דחיה שהם בחי' היושר היא הכנה להכנס לאור התענוג, שהוא בחינת ואני תפילה והתפילה היא בחי' אור העיגולים והיא בחינת מלכות, כי הסוף של כל עולם הוא העיגול הסובבו. ונמצא שאור הפנימי שהוא בחי' היושר יוצא החוצה ומבסם המלכות שהיא בחי' העיגולים בחי' התפילה.

ח.

עוד בענין סולם העליה וגם מענין הירידה

והנה צריך להבין ענין "סולם העלייה" מה הוא. וראשית צ"ל כי ענין זה מובא בכתבי האר"י ז"ל וכן בכתבי הרמ"ק ז"ל, שהוא בחי' ספירת התפארת, כי עיקר העלייה תלויה בתפארת. ופירוש הדבר הוא שהתפארת שהיא החג"ת נמצאת באמצע הגוף, ונקראת גשר בין המוחין והמלכות, וזאת עפ"י מה שהסברנו שעיקר העלייה תלויה בזה שיורד תחילה למלכות, ומהמלכות יוכל לזכות ולעלות עד לעולמות העליונים, ולכן כאשר אינו יורד תחילה דרך התפארת למלכות, לא יוכל לזכות אח"כ לעלות ולכן נקראת התפארת סולם העלייה, המקשר בין המוחין והמלכות. והנה המקובלים כתבו שעיקר התפארת הוא חוט השדרה, שדרכו יורדים האורות מהדעת ועד נה"י, וכן מתפשטים משם האורות לחסד וגבורה. לכן צריך לדעת שבשעה שמכוון על כניסת האורות, עיקר הכוונה היא בכניסת האורות בחג"ת, היינו התפארת, מכיון שהם הוא מקום סולם העלייה.

והנה האור הישר אחרי שנכנס בהאדם נהפך לאור חוזר והוא חוזר ויוצא. לכן, כמו שהסברנו איך שבאור הישר צריך להשתדל להחזיק את הנשימה שלו כמה שיוכל כדי שיספיק לכוון בחב"ד חג"ת נה"י, כנגד שם מ"ה, שהוא בחי' אור הישר. כך גם כשמוציא את האויר, שהוא כנגד האור חוזר והוא בחי' שם ב"ן, יכוין איך שהאורות דשם ב"ן עולים ומטהרים מלמטה למעלה את הנה"י חג"ת חב"ד שלו, ולכן ישתדל גם בשעת הוצאת הנשימה להוציא את האויר במתינות ככל האפשר כדי שיוכל להספיק לכוון כך בשם ב"ן שהוא האור חוזר.

ועוד יכוין, שאור החוזר עולה אח"כ משם ויוצא דרך שערות הראש. והנה בודאי מבחינת הגשמיות הנשימה יוצאת מהפה או מהחוטם, אבל מבחינת הרוחניות יוצאת היא למעלה מהמוחין, במקום הכתר שמעל ראשו בבחי' ומעל ראשי שכינת א-ל לכן יכוין איך

שעולים האורות למעלה על ראשו ומתחברים שם עם בחי' הכתר.

הנה כאשר האדם מכוון לעלות מדרגה לדרגה, מעשיה ליצירה, ומיצירה לבריאה, ומבריאה לאצי', אז ישתדל גם לכוון איך בכל עולם נכנס תחילה בנה"י של אותו העולם, ויכוון שם אדני, ואח"כ יכוון שעולה לחג"ת, ויכוין שם הוי"ה, ואח"כ עולה משם לחב"ד, ויכוון שם אקי"ק, ואח"כ עולה משם ליצירה ויעלה שם מנה"י לחג"ת ומשם לחב"ד, וכן עד"ז בעולם הבריאה.

ויסוד הדברים הוא שבשעת עליית העולמות ישתדל לשהות בכל עולם ככל שאפשר, כי ענין המתינות עוזר מאד שיוכל לעלות אח"כ כראוי. והסיבה היא שככל שמאריך הכוונה מטהר הוא ביותר את פנימיות הכלים של הגוף, ואז ככל שהחצוניות מתקדשת כך גם בשעת העלייה תוכל ההשראה לשרות עליו ביתר תוקף, וכן יוכל האור להשאר עליו בזמן ההפשטה יותר זמן.

והנה, כאשר הגיע האדם לבחי' האצילות, יתחיל להתפלל ולבקש מהבורא מה שצריך, ועי"י התפילה הזו יוכל לזכות לעלות לבחינת א"ק, ויזכה אז להתאחד עם הבורא יתברך שמו. ואחרי כל זאת צריך להתחיל לירד משם, ויכוין שיורד מא"ק לאצילות, ומאצילות לבריאה, ומשם ליצירה, ומשם לעשייה.

ולבאר היטב ענין העליה והירידה, נקדים ונאמר כי דרך העבודה השלימה היא תמיד בבחינת "אני" ו"אין" (שהיא בחי' הכתר), והנה כאשר הוא למטה הוא בחינת "אני" (בחי' מלכות), ולמעלה הוא בחינת "אין" (בחי' חכמה), ולכן כשהוא עולה יכוון איך שה"אני" נכנס ל"אין". ואחר שהגיע לשם צריך להפוך את ה"אין" ל"אני", כי א"א להאדם להשאר רק למעלה, כי אז יוכלו הקלי' להאחז בו, ועוד - כי כאשר מקבל השראה מעולמות העליונים צריך הוא להוריד אותם האורות מלמעלה למטה, מהאצילות ועד לעשיה, היינו מבחי' המחשבה לבחי' המעשה.

וכך הוא להיפך, שלהשאר למטה אינו טוב כי אזי נשאר מגושם בבחינת "אני", לכן צריך תמיד לעלות ולרדת, לעלות ולרדת בבחי' "והחיות רצוא ושוב".

וצריך להבין ולזכור שתמיד אחרי עבודה כזאת רוצה הקלי' לקבל אחיזה בזו העליה, לכן צריך ללמוד את השם הק' שכוחו לבטל האחיזה, והיא שם של אלוקי"ם כפול (אאללייההםם), ואם אינו מכיר את השם הזה יכוין שבזכות יעקב אבינו ע"ה לא ינקו הקלי' ממנו, כי יעקב גימ' שתי פעמים אלקי"ם עם י' אותיות.

וכך עד"ז מובא בספר "סולם העלייה", שאין להאדם להאריך יותר מדי ולהשאר בעולמות העליונים מפני הסכנה. והנה במציאות בדרך כלל האדם מרגיש בעצמו שהוא כבר לא יכול לעמוד שם יותר, ואז יתחיל לרדת. וצריך גם לדעת, שכאשר עולים דרך העלייה כנ"ל ביסודיות מדרגה לדרגה, באריכות ומתינות, אזי הגוף יכול להחלש עד מאוד מחמת הזיכוך הזה, עד שיוכל האדם לפעמים ליפול על הארץ. ואפשר להבחין קצת בהענין, כי כאשר מחזיק את הנשימה בתוכו מספיק זמן, יכול להרגיש איך שהוא מתחיל ליפול על הארץ. וזהו דווקא סימן שהגוף מתקדש כראוי, אבל בודאי לא כדאי לנסות לעשות כן בהתחלה היות ויש בזה מן הסכנה.

ט.
התקשרות בחבורה

בענין ההתקשרות בחבורה, הנה כדי להבין יותר בעומק מה ענינו ואיך ע"י ההתקשרות אחד עם השני מקבלים כח רב לעבודת העליות יש להקדים שלמעשה כל אחד ואחד שונה מחבירו בשורשו, ולכן לכל אחד יש שליחות בעולם המיוחדת לו, ומה שנעשה בזמן ההתקשרות הוא שכל אחד לוקח מחבירו בחינתו של עצמו, ונותן לחבירו בחזרה הבחינה שיש בו השייכת לחבירו.

למשל, מי שהוא משורש מידת התפארת אזי כשמתחבר עם חבירו שהוא משורש הכתר, לוקח מחבירו את בחינת התפארת של חבירו לעצמו, ובתמורה נותן לחבירו את בחינת הכתר הפרטית שיש בו. והסיבה לכך היא, כי כל אחד שהוא משורש בחינה אחת, כמו למשל ספירת התפארת, עדיין צריך להשתלם מאותה בחינה (תפארת) בספירות הפרטיות האחרות שחסרות לו, באופן שאת מדת הכתר יוכל לקבל רק ממי שהוא מבחינת כללות ספירת הכתר, ומקבל ממנו בחינת התפארת שבכתר ואצלו נהיה לכתר הפרטי של התפארת, וחכמה יוכל לקבל רק ממי שהוא מבחינה הכללית של ספירת החכמה, ומקבל ממנו מדת החכמה לעצמו (דהיינו תפארת דחכמה נהיה אצלו חכמה דתפארת). נמצא שע"י האיחוד בין הנפשות כל אחד ואחד משתלם בבחינות היחודיות שלו הנמצאות אצל חבריו.

והנה צריך להבין שבדרך כלל א"א לקחת בחינות אור מחבירו בלי רשות, רק שע"י ההתקשרות הגמורה, אזי נהיו כולם בבחי' אדם אחד, וכולם נמצאים באחדות נפלאה עד שמרגישים שאינם יכולים אחד בלי השני, ואז מתבררת לכל אחד שליחותו בעולם הזה ואז אין כל התנגדות שכל אחד יעשה שליחותו הפרטית ויקבל הבחינה ששייכת לו מחבריו, לכן ככל שמתחבר עם יותר אנשים יוכל להשתלם ביותר בספירות הפרטיות ששייכות לו וכך להצליח בתפקידו. וענין זה של החלפת האורות הוא בעלם סוד היחוד כנודע.

י.
כח הציור שבדמיון

הנה כתב האדמו"ר האמצעי שכאשר רוצה הצדיק לרפאות את החולה, הוא צריך לדעת קצת בעניני הגוף. פירוש, שכדי להוריד את האורות מלמעלה למטה לשם תיקון, צריך לדעת לצייר לאיפה האורות נכנסים בהגוף.

והנה צורך ענין הציור בזמן העליה הוא כדי להמחיש ולהרגיש ביותר את בחינות אותו העולם, כי קשה להתקשר לאותה הבחינה או העולם רק בצורה מופשטת, שכן לא יוכל כ"כ להמשיך המושגים דקדושה של אותו העולם, ואז יהא לו קשה גם כן לעלות ולהמשיך אורות העליונים כראוי.

והנה המקובלים נקטו להם דרכים שונות בענין היחודים ועליות העולמות. ר' האר"י ז"ל כתב את העניינים בצורה של "מבשרי אחזה אלוק" ממש, ובציור העולמות בבחי' ציור ודמיון, ולכן דרך זו של הציור מסוכנת יותר מכולם כי רק מי שהוא קדוש מאד ומופשט יכול לכוון בדרך האר"י ולזכות לעלות משם לקדושה כמו שצריך.

אבל בחסידות חב"ד למדו על העולמות בצורה פחות מסוכנת, והיא דרך האורות, דהיינו דרגות של ביטול האדם באור האלוקי, לפי המצב שנמצא בו.

אבל הרש"ש בא והסביר את דרך האר"י בצורה כזאת שהופך אותה לאינה מסובכת כלל, ולהבין באמת את הדרך הזו צריכים ללמוד הרבה מתורת הרש"ש, ובאופן כללי דרך הרש"ש היא ביאור בנין העולמות לפי ענייני הגוף והנשמה.

ולכן כאשר האדם מכוון בעליית העולמות, ככל שיצייר ביותר אותן הבחינות שקייכות לאותו העולם כך יזכה להתקשר לאותו העולם בשלימות. וכבר הבאנו לעיל שטוב לכוון בכל עולם העליה מהנה"י לחג"ת ולחב"ד הפרטיים שלו, וכאן נוסיף עוד ונאמר שגם כדאי להשתדל לצייר בחוש אותם הבחינות שבעולמות.

וכדי להרחיב הענין נביא מה שכתוב בספרים, שעולמות עשיה, יצירה, בריאה ואצילות הם כנגד מטה, כסא, שולחן ומנורה, וגם מובא שהם כנגד דומם, צומח, חי ומדבר. ובעולם העשיה ישנן ג' בחינות שהם הר, שדה ובית. והנה ההר הוא הדרגה הנמוכה ביותר שבעשיה כנגד נה"י, ושדה כנגד חג"ת, ובית הוא הפנימי כנגד המוחין חב"ד. ולכן מצינו שלא טוב לו לאדם לטייל בהרים לבד, והסיבה כי הוא החיצון שבכולם והוא מקום סכנה, משא"כ בשדה או בבית.

לכן בזו הדרך בשעה שהאדם יורד לבחי' המלכות יכול להמתיק ביתר שאת את עולם העשיה. ואפשר גם לשלב עם זה מחשבות של קבלת עול, שזה ענין של עולם העשיה בבחינת בית, ואח"כ לצאת לשדה ולקבל עליו שם עול מלכות שמים בשלימות, ואח"כ בהרים לצייר איך שיוצא לחיצוניות לגמרי לקבל עמ"ש בהרים ובגבעות.

ובנוסף לזה אחר כך ישתדל להתקשר להבורא ית' מאותו העולם בתפילה כפי בחינתו שם. ואז כדאי לצייר איך שהוא הולך בתוך הבית ונכנס מחדר אחד למשנהו, וינשק המזוזה, ויכוין שהולך בפתח בין המזוזות, והוא דרך האמצעית המרמזת על ספירת הדעת. ויצייר איך שבתוך החדר רואה מטה, כסא, שולחן, מנורה כנגד עולמות אבי"ע. אח"כ יוצא מהבית ומנשק המזוזה לשמירה ויוצא לשדה, ויצייר שרואה שם סולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ואז יצייר איך הוא עולה דרך הסולם עד למעלה ומתקשר עם הבורא. או יכוין שרואה שדות או הרים מימינו ושמאלו, והוא הולך ביניהם, ובזה מתקשר לבחינת הדעת, המכריע בין ימין לשמאל.

ועתה נרחיב את ההמתקה בעולם היצירה. הנה עולם היצירה הוא למעשה עולם המלאכים, אשר הם עובדים את ה' בבחינת עבודה חיצונית שהיא יראה ואהבה, כי כל חיצוניות היא בחינה של עבודה, לעומת דרך הפנימיות שהיא השגה רוחנית פנימית, והיא כנגד עולם הבריאה היותר עליון.

והנה צריך לדעת, שכאשר האדם רוצה לעלות בעולמות, ולקשר עצמו עם הבורא יתברך, וכמו שאנו מסבירים עתה, להתקשר לבחי' המלאכים, אז אין לו לחשוש או לפחד מלצייר כל אלו העניינים הגבוהים, רק יחשוב על עצמו ורצונו להתקשר עם בוראו, ושהכל הם אמצעים מסביב להגיע להתקשרות הזו ולדביקות בה', כי זו באמת תכליתו.

ואז יצייר איך שהוא מקשר עצמו עם ארבע מלאכים המסובבים אותו מיכא"ל, גבריא"ל, אוריא"ל ורפא"ל, כנגד חבת"ס, ויצייר את מיכאל בבחינת חסד, הויה דסגול,

והוא בחינת אהבה, ואח"כ יצייר גבריאל בהוי' ניקוד שוא בחינת יראה, וכן שאר המלאכים לפי בחינתם. (והנה מובא בספרים שלימדו את אחד ממלכי הרומיים, אלכסנדר מוקדון, שהוא יוכל לעוף אם יכוין כוונות של שם מ"ב, דהיינו אנא בכח וכו' כנגד צד ימין, וקבל רינת וכו' כנגד צד שמאל, ונא גיבור וכו' נגד אמצע, ואז עי"ז יוכל לעוף ממש).

והענין הוא שיש להמלאכים שש כנפיים, בשתים יכסו פניהם, בשתים יכסו רגליהם, ובשתים יעופפו. וסוד הענין הוא שבשתים יכסו פניהם הוא מפני רוב אור, שלא ישרפו, ובשתים יכסו רגליהם הוא כאשר יש מיעוט אור, שאז מפחד המלאך מפני אחיזת הקלי' בנה"י, ורוצה להשאר בקדושה. ובשתים יעופף הוא כאשר יש השתוות בין האורות אז יוכל להתחזק ולעוף לעשות עבודתו ושליחותו.

והנה הענין הוא שבכל דבר שבקדושה יש בחינה של "והחיות רצוא ושוב". ופירושו של דבר הוא שבקדושה תמיד ישנה תנועה רוחנית, היינו דלפעמים יש יותר מדי אור, וצריך להזהר מהריבוי ולפעמים צריך להזהר ממיעוט האור ומאחיזת הקלי', אבל כאשר יש את הבחינה האמצעית ביניהם יוכל לעלות בקודש.

והנה בשעת הכנסת האויר לתוכו ע"י הנשימה, יכוון שהוא מתמלא באור האלוקי של בחינות יראה ואהבה, קודם לראשו אח"כ לתוכו ועד לסופו. ולמעשה בזמן הנשימה נראה בחוש איך שהריאות מתמלאות אויר ומכח זה הזרועות ימין ושמאל עולות קצת, וכן כאשר הוא מוציא האויר הזרועות יורדות בחזרה. וכך הוא גם ברוחניות, בזמן כניסת האורות זוכה הוא לעלות ולעופף, על ידי שתי כנפיים ימין ושמאל המתרוממים שהם האהבה והיראה, וכאשר הקדושה יוצאת ונעלמת כך גם יורדות הכנפיים והוא חוזר לארץ. כמו כן, בשעת הכנסת האור אפשר לצייר איך שהוא מתמלא בהרבה אור עד שאינו יכול להחזיק האויר יותר בפנים, וזה בחינת ריבוי אור, בחינת אין, ואז מכסה פניו, ואח"כ מוציא האויר ונמצא ריק מהאור וחוזר להיות בחינת אני, ובזה יכסה רגליו. ואז מתוך ריקנות מבקש לשאוף אויר ולהתמלאות שוב מאור, וכן חוזר הענין בבחי' רצוא ושוב. וזו למעשה הדרך המתוקנת של הכנסת האורות, ע"י בחי' רצוא ושוב, כי עם הזמן נכנסים אותם אורות לגופו והופכים לאור פנימי, ואז יוכל לעלות בבחינת בשתים יעופף. וכמו כן מרומז בזה שמתוך רבוי אור שהוא בחי' צד ימין, ומתוך מיעוט אור בחינת צד שמאל, הולך הוא באמצע ומעופף והולך, בסוד אני ואין כחדא, כי זוהי הדרגא הרצויה, דהיינו החיבור בין אני ואין, ימין ושמאל, ברצוא ושוב.

ועתה, נשתדל בס"ד לצייר הכניסה לעולם הבריאה. והנה ע"פ העמקות הוא ענין של ציורים שכליים, דהיינו מושגים קדושים, והוא הענין של ההתקשרות לשכל ולמושגים של הצדיק. כי המלאכים הם בחינת עבודת ה' שהוא בחי' חיצוניות, ונשמות הצדיקים הם בחי' מחשבות קדושות של אלוקות היינו פנימיות.

והענין הוא שכאשר מבקש האדם להתקשר להצדיק ודרך עבודתו, הדרך הפשוטה היא ע"י הנפש, שהיא ענין הרגשת קירבה לצדיק ע"י ציור ודמיון. וכתב הבני יששכר שאפשר להתקשר להצדיק ע"י שמות, שם א–ל שד–י כנגד נשמת הצדיק, שם א–ל הוי' כנגד רוח הצדיק, ושם א–ל אדנ' כנגד נפש הצדיק. אמנם למעשה בפועל הדרך הטובה ביותר היא

להתקשר להצדיק היא ע"י שזוכה להכיר אותו היטב ואת דרך עבודתו, ועי"ז יוכל לקשר עצמו לאותו הצדיק באמת, ולקבל אור השגות קדושות, והוא אור השפע של עולם הבריאה.

ועוד דרך להתקשרות היא ללמוד מספריו של הצדיק ולנסות להתקשר אליו לפי דרכו ועבודתו. וכן כתב הרה"ק מקאמארנא זצ"ל שהיה מקשר עצמו כסדר עם האר"י ז"ל והבעש"ט זי"ע דרך הספרים, ואפשר ג"כ לזכות בדרך זו לעיבור ניצוץ מנשמת הצדיק. וכן אמר הרה"ק מבעלזא זצ"ל, שיש צדיקים שבזמן שלמדו דברי אביי ורבא זכו לראות את אביי ורבא ממש, ויש אנשים שזוכים להרגיש את אביי ורבא.

דרך הכניסה לעולם האצילות, הוא ע"י שמות הקדושים ואורות. פירוש, כי השמות והאורות הם מופשטים, והם לא מה שאנו מכירים מדרך עבודת ה', אלא דרגה של שויתי ה' לנגדי תמיד, בבחינת נוכח פני ה', וכל הדרגות והעולמות שמתחת הם שלבים ודרגות להגיע לנוכח פני ה'.

ואח"כ יכול להגיע לדרגת א"ק. והנה ישנה דרגת א"ק בכללות, וכן נמצאת בפרטות בכל עולם ועולם, ועניינו הוא התחברות המאציל עם הנאצל, חיבור אמיתי עם השכינה הקדושה והתכללות האני בתוך האין ממש ולא באופן שדיברנו עד עתה שהוא דרך עליה בדרגות של עבודה ומושגים קדושים עד למצב האצילות שהוא נוכח פני ה', שכן דרגת א"ק היא לא רק בחי' נוכח פני ה' אלא התכללות בה'.

והנה דרגת א"ק היא בחי' אספקלריה המאירה, כי אספקלריה שאינה מאירה היא בחינת אני שעומד מול האין ואינו מתחבר איתו כראוי, אבל אספקלריה המאירה פירושה ביטול התשכות והמחילה והתאחדות נאצל בתוך המאציל כביכול.

והנה אחרי שהסברנו כל אלו הדרגות בעולמות, ישתדל כל אחד ואחד לנסות להבין עניינים אלו כפי הבנתו ובחינתו, וגם ישתדל לכוון בהם בכל עולם בכללות וגם בדרגות הפרטיות שלו, ואח"כ בכל עולם ישתדל לקשר עצמו עם הבורא כפי ערך הדרגה שנמצא שם. ואפילו שעושה רק קצת מאלו העניינים כפי יכולתו גם זה טוב, כי ע"י זה יוכל להרגיש את בחי' הרוחניות שהוא משיג כפי ערך עבודתו.

יא.
עוד בענין דרגת א"ק

כתב בעל התניא שכל זמן שלא הגיע האדם לבחינת היחידה שבנפש עדיין לא זכה להשגת אלוקות בשלמות. וזו הדרגה נקראת בחי' מט"ט ובחינת א"ק, שהיא פנימיות הנפש. ובזו הדרך יכול האדם להגיע למדרגה של "ובו תדבק".

והנה אדם הדבוק בדרגת א"ק בהיותו קשור לאין, נכלל בכל העולמות, ואז בהיותו דבוק למעלה יכול ע"י בחינת האני שבו לפעול ישועות ולהשפיע טובות למטה. ולא כדוגמת דרגת האצילות שאם הוא ביטול היש לגמרי, כאשר ה"אני" מתבטל לפני האין, אלא בא"ק דרגת היש היא בבחי' אחרת שה"אני" נכלל באין, ואז מקבל כח לפעול מכח האני עפ"י דרגת הקדושה.

אבל צריך לזכור שזה לעומת זה עשה אלוקים, ולכן אחיזת הקלי' היא מסוכנת דייקא

במקומות הללו של אצילות וא"ק. לכן אם ח"ו האדם עולה למעלה ונכנסת לו כוונה שאינה טובה לפעול למטה, אזי יוכל בקל לטעות וליפול נפילה גדולה מאד, ויוכל גם להגיע לדרך זה לכפירה ר"ל. לכן כל מי שעדיין לא זכה להתנקות מהקלי' ועדיין מעורבת בו קלי' נוגה ידע שיכול ליפול ע"י האורות הללו בצורה מסוכנת. ויש אנשים שהם לגמרי לא קשורים לקדושה וע"י כל מיני כוחות, ביניהם כוח הריכוז וכח דמיון מורחב מאד, עולים בבחינה מסויימת בעולמות בכל מיני מחשבות נוגה גמורות, וכשמגיעים לבחינת א"ק כביכול פועלים שם ממש, אבל זוהי דרגת א"ק דקלי' שהוא דווקא מקום אחיזה גדולה של קלי' ומקום טמא בתכלית.

ובחזור לענייננו, הנה כל העבודה של א"ק היא עבודה של בחינת אין באופן שהאני נכלל בתוך האין. וככל שיורדים למטה העבודה היא בבחי' עשיה. לכן לימוד הקבלה שהוא עולם הכוונות והמחשבות משלים לעבודה של תורה ומצוות שהם בדרגה של עשיה. ויש ענין להוריד מלמעלה עד למטה את האורות ואת שפע הקדושה, מה"אין" ל"יש", כדי לקיים עבודת ה' בדבקות במחשבה, דיבור ומעשה.

יב.
עולם הניגון

הנה עד עתה דיברנו בעניני עליות ע"י ציורים וכוונות דקדושה, דרך המחשבה לבד. ועתה נבוא לבאר העליה בדרך חיצונית יותר, והיא בדרך עולם הניגון. ונקראת יותר חיצונית בהיות שהיא קשורה יותר לעולם העשיה מכיון שהניגון הוא ע"י מעשה או ע"י הבל הפה.

הנה הרה"ק ר' פנחס קוריצר זצ"ל היה אומר שמי שלומד תורה בהתמדה בימי השבוע זוכה בשבת להתענג ע"י הניגונים של שבת. והסיבה לכך היא שעולם הניגון גם הוא קשור לבחי' הדיבור וההבל, אבל יותר גבוה ומופשט מהם. ולכן מי שבמשך השבוע לומד ומכוון בנסתר ומקדש הבליו ודיבוריו, אזי בש"ק עולה לבחי' התענוג ע"י הניגונים.

ועוד יש להעיר שעולם הניגון, בהיותו יותר חיצון, יותר קל להאדם להשאר שם במשך הרבה זמן ואפילו כמה שעות, משא"כ בעליות דרך ציורים וכוונות בלבד.

ולכן הדרך בניגון הוא לנגן בקול איזה ניגון של דביקות, ועם הניגון יכוין הוא את השמות ועולמות וכל הבחינות כפי יכולתו ואז יהא לו יותר כח להשאר ולעמוד שם.

יג.
בענין האותיות

הנה, דרך הכוונה העיקרית של האותיות היא על דרך הצירוף של אי"ק בכ"ר וכו'. ונתחיל ונבאר שסדר הא"ב הוא סדר של ירידה בדרגה מלמעלה למטה לפי סדרם במנין האלפא ביתא, כי הנה אות האל"ף היא כנגד ספירת הכתר, בי"ת היא כנגד בינה, גימ"ל כנגד תפארת וכו'. ואחרי סיום סדר הט' ספירות הראשונות שאר האותיות הן כנגד דרגות נמוכות יותר שבנפש. והענין הוא כי הנה אות אל"ף שהיא כנגד הכתר, היא בעצם כנגד כלי הפנימי של כתר, ואות יו"ד שהיא במספר קטן אל"ף היא כנגד כלי האמצעי של הכתר, ואות קו"ף שגם היא אל"ף במספר קטן כנגד כלי החיצון דכתר. וכן ע"ז הדרך בי"ת היא כלי פנימי של חכמה, כ"ף כלי אמצעי ורי"ש כלי חיצון.

ולפי סדר הנ"ל אח"כ יקשר אותיות גל"ש, דמ"ת שהם כנגד בינה וחסד. ואח"כ אותיות הנ"ך כנגד גבורה כאשר ה–ך' שבסוף היא האות הראשונה מאותיות מנצפ"ך לפי סדר האותיות כמנצפ"ך. ואח"כ באות וס"ס, זע"ן, חפ"ף, טצ"ץ כנגד תפארת, נצח, הוד, יסוד, באופן שמאותיות א' עד ט' הם כלים פנימיים, מי' עד צ' הם כלים אמצעיים, ק' עד ץ' הם כלים חיצוניים. אבל ספירת המלכות לא באה בחשבון, כי בסוד הכלים ישנם רק ט', והמלכות נכללת בכתר מכיון שכל כתר הוא בחי' כלי למלכות של הפרצוף שלמעלה.

והענין הוא שכאשר מכוון באות א' הוא מעורר את כלי הכתר, ואז גם ישתדל לצייר דמות כלי הכתר, דהיינו הגולגולתא. ואח"כ יצייר אות י' ואות ק', ובדרך זו מעורר את בחינות הפנימי, אמצעי וחיצון דכלים דכתר, ומתחיל להמשיך האור האלוקי על גופו, ועי"ז מתחיל לקדש ולטהר בחינת כלי הכתר שבו, כי בתחילה מתחילים לזכך החיצוניות, דהיינו את בחי' הכלים, כיון שהחיצוניות יותר קלה לזיכוך.

וביתר ביאור הענין הוא שכמו שצריך לבחינת רחל (בחי' המלכות) שהיא כח הדמיון והציור, כך צריך גם כוונה בבחי' האותיות, הן בחינת לאה, ולהשתמש בשתי הדרכים גם יחד. וזהו מהלך היחודים המובא בכל כתבי האר"י, כי אם משתדל לעשות עליות בבחינת רחל בלבד, אע"פ שבודאי יש בכח הדמיון שהוא בחי' רחל לעלות את האדם, מחמת שדווקא מתוך הירידה למלכות רחל אפשר להשיג אח"כ השגות גדולות ביותר, מ"מ, כמ"ש לעיל, יש בבחי' רחל סכנה מסוימת מכיון שמקומה קרוב יותר להקלי' ולכן אם ישתמש ג"כ בשמות הק' שהם בחי' לאה שכוחם וסגולתם להעלות את בחינת רחל ניצול מזה.

והנה הכניסה בדרך האותיות היא עיקר הכח לעלות מעולם לעולם. כי הכלל הוא שעיקר בחינת האור שבתוך הכלי, מתקבלת לפי צורת הכלי עצמו, דהיינו האות, לכן כאשר מתבוננים באות, צריכים להתקשר בעיקר לבחינת האור שבתוך אותו האות, וכל אות ואות לפי צורתה יש בה אור ודרגה אחרת.

הדרגה הראשונה שצריך להשיג היא בחי' החכמה, והיא ענין השגת אור אלוקי, בדרך ההפשטה, והם ל"ב נתיבות החכמה. השניה, בינה, והיא הענין של המשכת האור האלוקי דרך יגיעה והשתדלות, בדרך אהבה יראה ודבקות וכו', והם הנקראים חמישים שערי בינה. השלישית, דעת, והיא הדרגה של הפעולה, היינו שצריך לפעול לפי השגת אורות החכמה ובינה, והם כ"ו דרכי הדעת.

ועד עתה עסקנו בעיקר איך להשיג את בחינות החב"ד היינו החכמה שהיא איך לעלות לאור העונג, ולהכניס האורות המקיפים דחכמה לתוך הגוף. ומשם יכול האדם להכנס לדרך הבינה היינו ללמוד ולהשיג, ואח"כ לפעול בבחינת הדעת, בבחי' המעשה, ועיקר הקבלה שאנו לומדים הן בחינות חכמה ובינה, וענין הדעת הוא החלק של תורת הקבלה העמוק מהכל, כי בזו הבחינה כלולים כל הענינים והפעולות שאפשר לעשות עם האורות העליונים, ובעבודה זו נכללת גם קבלה מעשית.

אבל גם המכוון הפשוט צריך להשתדל להבחין בשעת ירידת וכניסת האורות להגוף ע"י בחינת הדעת, היינו שבשעת העליות יוכל לראות בחוש איך שהאורות באמת נכנסים לגוף, ואפשר

להבחין בזה או ע"י הרגשה או בבחי' ראיה ממש.

ולמעשה מה שאנו מדברים על הכניסה לאור החכמה בדרך ההפשטה, דהיינו ע"י ציור וחקיקה ואוירין וכו' כנ"ל, שעי"ז יזכה להרגיש עונג אור החכמה, כל זה הוא רק הצעד הראשון ואינו קשה כל כך. והחלק היותר קשה להשיג הוא להרגיש אח"כ את האור בגופו ממש וזה אפשר דוקא ע"י בחי' האותיות שהם הכלים של הגוף ממש.

והמטרה היא להשפיע לכל גופו האור ולהפוך החומר לאורה, כדי שהגוף לא יפריע לו בעבודתו, ולהרגיש האור בשלימות בלי מסך. וזהו שכדי לכוון כוונות התפילה כראוי צריך לכוון מתוך סידור הרש"ש או שאר הסידורים, דהיינו דרך הסתכלות באותיות ממש, והענין הוא שאחרי השלב הראשון של ההפשטה והעליה צריך להסתכל בצורת האותיות בדרך המחשבה כדי שהאורות האלו ירדו לגופו דרך כלי האותיות. וככל שהאדם משתדל בזה ביותר נהי' גופו נקי וקדוש ביותר, ואז הכוונות שע"י האותיות נעשות ביתר קלות וביתר שאת, וע"י שתי הדרכים יחד (דהיינו דרך רחל בבחי' ציור, ולאה בבחי' אותיות יוכל להגיע לשלמות העבודה).

וכמו שהבאנו לעיל שאפשר להתקשר בחבורה דרך בחי' חקיקה, אפשר גם לעשות התקשרות בחבורה דרך בחי' האותיות, דהיינו שכל אחד ואחד יצייר לפניו אותיות שהם כנגד בחינות החברים שלו, וגם את האות השייכת לו בעצמו, ואח"כ כל אחד יצייר איך שחבירו ממשיך לו מעצמו בחינתו ששייכת לו, ויצייר איך שהאות שלפניו מגיע מחבירו ונכנסת לאות שלו שהיא עצמותו, וכן להיפך, שהוא נותן לחבירו מעצמו האות שצריך ליתן לו. והוא כדרך שהסברנו לעיל בענין ההתקשרות בחבורה, אלא שעתה הכל נעשה ע"י הסתכלות באותיות ובזו הדרך יכוון לזכך הגוף ע"י האורות האלוקיים שבאותיות (והנה בדרך כלל צריך שיהיו אותיות של ספר תורה או מרובעות של סידור).

והנה, עלם סגירת העיניים היא עליה ממהלב למהלב והיא בחי' חכמה, כי החכמה גורמת לסגירת העיניים. ואילו במהלב הבינה הרצון הוא לפתוח העיניים כדי שיוכל להבחין ולהתבונן יותר טוב. ולכן כשמסתכל באותיות יכוון להתבונן איך ובאיזה בחינה מוריד האור להאותיות.

רעוד נקודה, והיא שכל פעולה הנעשית בכללות היא בחינת חכמה ומגברת כח החכמה, ולעומת זה כל דבר שנעשה בדרך פרטות מגביר ומחזק את בחינת הבינה. לכן בכל פעם שנכנס לבחי' בינה, צריך להזהר שלא לירד יותר מדי לפרטים שבו, כדי שלא יפסיד את בחי' החכמה שהיתה לו מקודם, ואדרבא ע"י שילוב אור החכמה עם אור הבינה יגביר את אור החכמה שבו.

יד.
ענין הקדושה וג' קלי' הטמאות

והנה צריך לדעת שככל שמקדש עצמו ומתרחק מהתענוגים בעולם הזה, יכול להרגיש בעניני הקדושה בכלל, ובעניני ההפשטה בכלל. והדבר הראשון והחשוב ביותר לעבוד עליו הוא תאוות האכילה. כי כאשר האדם לומד שלא להסתכל על הגשם, ומתחיל להכנס ולחשוב על עניינים של רוחניות, גופו נהיה מזוכך יותר. אבל מי שאינו עובד על תאוות האכילה כל מה שישתדל לזכך גופו ע"י העליות והכוונות לא יועיל כלל.

והענין הוא שככל שמזון הגוף הוא מזון יותר רוחני, כך גם הגוף מזדכך ומתקדש, ואז נתפס בו האור ביתר קלות. והנה אין אנו מדברים מענין סיגופים שלא יאכל מה שצריך לבריאות גופו, אלא הענין הוא שיאכל מה שצריך בדרך קדושת האכילה. ואדרבה, דרך הסיגופים מרחקתו מהקדושה כי אז אינו מסוגל להיות מיושב בדעתו ולכוון במחשבתו מה שצריך לכוון.

וצריך לדעת, שכאשר האדם עושה תמיד רצון גופו, היינו שאוכל כל מאכל שנקרה לפניו מכיון שגופו מתאווה אליו, הוא בבחי' ירידה לג' קלי' הטמאות.

וביתר עמקות, הענין הוא, שבכל פעם שעולה לעולמות העליונים, ראשית כל צריך לעבור את ג' הקלי' הטמאות ואח"כ יכול להכנס לבחי' העולמות העליונים. והנה ידיעת ענין זה הוא יסוד חשוב מאד בענין העליות, שידע שתמיד כדי לעלות בעולמות, צריך לעבור בשלב הראשון דרך שם.

והנה כאשר יחזקאל הנביא זכה לנבואה, קודם כל הגיע לקלי' שנקראת רוח סערה, ואח"כ לקלי' ענן גדול, ואח"כ לאש מתלקחת, ואח"כ מגיעים לקלי' נוגה.

ולכן כשהאדם מתחיל להתפלל מתחילות המחשבות הזרות לבלבל אותו, והנה מחשבות גרועות מאד כמו ע"ז או קנאה, באות מכח קלי' הראשונה שהיא רוח סערה, המסעירה את האדם ולא נותנת לו לעלות. וכאשר האדם זוכה לדעת שאלו המחשבות הם לבושים, ומתגבר עליהם, אז לפעמים אח"כ נכנסים לו מחשבות אחרות של תאוות או ניאוף ר"ל וכדומה, רק שהם לא כ"כ מסעירים את האדם כמו הקלי' הראשונה, אלא הם יותר מחשיכים ומעכבים, והם בחינת הקלי' השנייה שהיא פחות קשה, הנקראת ענן גדול. אבל לפעמים, אדרבא, בגלל שזו בחינה דקה יותר יכול האדם להתבלבל מאלו המחשבות יותר מהקלי' הראשונה, מכיוון שהראשונה הדבר ברור שהיא לא טובה, בהיותה ע"ז ממש. ואח"כ בשלישית ישנה קלי' אש מתלקחת, והיא מה שהאדם מרגיש בכבוד עצמו במה שהוא עושה ואיך שמתנהג, והיא בחי' ישות וגאוה והרגשת גדלות, וזו הקלי' הדקה ביותר, אבל מצד שני היא המסוכנת ביותר מחמת דקותה ולכן יותר קשה לצאת מזו הקלי' השלישית.

והנה ג' קלי' האלו הם כנגד הקנאה והתאוה והכבוד.

והנה, מי שמשים לב לעבודתו, יראה בהכרח שכל עבודת ה' וכל מצוה שעושה עוברת דרך ג' קלי' האלו, לפעמים בקצרה, ולפעמים בארוכה. אבל כאשר האדם יכיר באלו הקלי' וישתמש בשמות הק' שכנגדם, יוכל לצאת מהם יותר מהר ובנקל.

אבל צריך לדעת, כי הגאוה הכללית היא הקלי' הטמאה ביותר והיא הקלי' הראשונה בבחי' רוח סערה, והיא ע"ז ממש, ואינה דומה לקלי' הכבוד שמרגיש בעצמו בשעת המצוה שהיא רק הקלי' השלישית בחי' אש מתלקחת. וסימן לבדוק את עצמו, שאם הוא מרגיש השפלה כאשר חבירו מתעלה, אזי ידע שאלו המחשבות של פגיעה בכבוד עצמו הם בחי' ע"ז ממש בחי' רוח סערה.

והתיקון לזה הוא ע"י שהאדם ירגיש דביקות בה', ויצייר במחשבתו גדולת ה' וכי ה' ממלא כל עלמין והוא מקושר אליו על אף

היותו כ"כ קטן ושפל, ע"י זה ישיג את שורש הענווה ויוכל לצאת מכל בחי' הגאוה.

והנה ענין קלי' נוגה הוא ענין אחר, והוא שכאשר התגבר כבר על ג' קלי' הטמאות, אזי אח"כ, כאשר מרגיש איזה אור רוחני, צריך להלחם שלא יהנה מזה האור אלא ירגיש בו רק אלוקות. למשל, אם אוכל ושותה, וכנודע שבכל אכילה ושתיה ישנם ניצוצות אור אלוקי, והוא מכוון שלא להנות בגשמיות ונלחם בזה, זו העבודה היא בחי' ההתגברות על קלי' נוגה. משא"כ המלחמה עם ג' קלי' הטמאות היא בסוד ברית מילה, כריתת הרע הגמור (שהוא בחי' ערלה) בפועל ממש, ולא רק ענין של התגברות או בירור, השייכים לקלי' הדקה של נגה.

וצריך גם לדעת שבכל עולם ישנה הבחינה הפרטית של ג' קלי' הטמאות הנ"ל, וקלי' נוגה, אלא שהם יותר בדקות, לפי דרגת כל עולם ועולם.

טז.

ענין ג' קוין

הנה מובא בשם בעל התניא, שהדרך של הבעש"ט הק' היא דרך חדשה בהבנת כתבי האר"י ז"ל, שהיא דרך כ"כ עמוקה עד שא"א כמעט להעלותה על הכתב. והביאור בזה הוא שמרוב עוונותינו לא זכינו שנשיג באמת כל דרך הבעש"ט הק' דהיינו שתרד תורתו אלינו לגמרי, ונשארנו רק עם כמה ספיחים.

עכ"פ בכללות דרך הבעש"ט אינה ענין של אורות מקיפים או פנימיים שהם בחינות חכמה ובינה, אלא ענין של הארה שהיא בחי' כתר. והנה להגיע לזה לא צריך להיות דוקא בעל מדרגה, כי ענין ההארה הוא דרך של התלבשות בכלים החיצוניים, משא"כ דרך האורות היא ענין יותר עמוק של כניסת האורות בכלים הפנימיים.

והנה הבעש"ט גילה יסוד גדול בענין ההארה, ובעצם הוא יסוד היסודות של כל כתבי האר"י ז"ל ושל כל התורה. ונשתדל לבאר הענין במקצת אע"פ שמה שנוכל להסביר בס"ד הוא רק משהו דמשהו מזה הענין.

ונקדים כמה ידיעות נחוצות להבנת הענין ובהמשך המאמר נבארם ונקשרם זו לזו ביתר פרטות. וראשית נאמר, שהנה רוב עולם המקובלים שלומדים קבלה ומכוונים בשמות הק' בודאי זוכים להשגת אורות אלוקיים בפנימיות, ועי"ז גופם מזדכך. אבל הבעש"ט חידש שא"א לו להאדם לעלות ולהתעלות באמת בלי להגיע גם לדרגה של הארה. והנה כתב הבעש"ט בא' מן המכתבים לגיסו ר' גרשון קיטובר זצ"ל בענין עליה שהיתה לו, ואיך שנתגלו לו אז ג' שמות ק'. והוא בסוד ג' קוין וכל הצדיקים במשך הדורות היו מגלים קצת בענין זה, כ"א בדרכו שלו.

והענין הוא, שישנם כמה מפתחות שע"י אפשר להכנס ולעלות ברוחניות, והם חוקים בענין העליות, אשר בלי אלו הכללים האדם יכול לחפש ולחפש ולא למצוא דרך עליה אמיתית, ומתבלבל ללא מוצא.

ולכן, ענין השלש שמות שגילה הבעש"ט הק', וענין השלשה קוין המובא רבות בכתבי ר' בעל הסולם (שפירש את כל ספר הזוהר ע"פ זה היסוד) הם למעשה אותה הבחי'.

והענין הוא, שכל הכניסה לעולמות תלויה בהכרה של ג' שמות, שם ע"ב, שם

מ"ב ושם הוי"ה. והם כנגד בחינות ימין שמאל ואמצע והענין עמוק מאד.

עוד ידיעה נחוצה להמשך והיא מה שמצינו שבספר שמואל קראו לנביא בשם חוזה, ומביא בעל התניא שיש נביאים שרואים הנבואה דרך צבע לבן, ויש שרואים הנבואה דרך צבע שחור, היינו שיש שרואים הנבואה ע"ג רקע לבן, ויש שרואים הנבואה ע"ג רקע שחור. כמו"כ ידוע שהיו נביאים שרעדו בכל גופם והיו מתנענעים בחוזקה בזמן הנבואה, לעומת זה היו אחרים שהיו במנוחה שלימה בשעת הנבואה ובהמשך נקשר הדברים בקשר אחד ואמיץ.

טז.

ענין ימין ושמאל

ונסביר הענין בס"ד ונתחיל בצד ימין והוא בחי' החכמה, אשר היא למעשה כוללת את כל קו ימין ואעפ"כ צריך לדעת כי הגם שחסד ונצח הם בצד ימין אבל הם לא קשורים אך ורק לצד ימין, כידוע שחסד מקבל דוקא מהבינה, וכמו"כ הגבורה מקבלת מהחכמה. אבל אעפ"כ בחיצוניות החסד מקבל מהחכמה, וכן הנצח מקבל מהחכמה, ומכיון שגם מציאות קביעתם היא בצד ימין נקראים הם בחינת צד ימין.

והנה אחת הדרכים להשיג אור החכמה הוא ע"י שיכוין איך שהוא מתמלא באור אלוקי ומסובב באור אלוקי, ומרגיש את מציאות ההטבה של ה' וכו', ודרך זו נקראת דרך המנוחה והרגיעה. ובהתחלה אפשר להשיג רק דרגות קטנות של החכמה בלבד, והם הנקראים מוחין דקטנות דחכמה, ולכן בהתחלה אין הרגשה עמוקה וברורה של אור החכמה.

אבל דרך השמאל היא דרך של אש וגבורה, להט דקדושה, יראה ופחד. ובזו הדרך יש מראות שאינם ברורים בתכלית, אבל עכ"פ האורות הם יותר מוחשים ומורגשים ממה שהם בבחי' החכמה, ובדרך הבינה בתחילה האותיות הם בבחי' שחור ע"ג שחור וכשזוכה לברר המראות אמת משקר מתגלה בחינת כתב לבן ע"ג שחור שהוא מראה ברור ביותר.

ולמעשה בקבלה מדברים בעיקר על שתי הדרכים הללו, החכמה והבינה, ולא כ"כ על הדרך של קו האמצעי, מכיון שהיא מוסתרת ונעלמת יותר, אבל צריך לדעת שכוחו של קו האמצעי רב יותר וגבוה הרבה יותר, ודרכו יכול להגיע לבחי' הכתר והוא המעלה העליונה מהכל בהיותה מכריעה בין שתי הבחינות חכמה ובינה שהן בחינות רצוא ושוב וע"י יכול לעלות למעלה והדרך להגיע אליו היא רק ע"י שנכלל מימין ושמאל.

והנה הכלל הא' בדרך העליה, הוא להכנס תחילה לבחי' קו ימין שהוא בחי' החכמה. ויכוון שהכל מציאות אור אלוקי בבחי' לובן גמור, וככל שמעמיק יותר בכוונה זו רואה שהגוון הלבן מאיר ומבריק יותר ויותר. והעיקר לכוון ביטול גמור להשי"ת שאין לו שום מדרגה, ושהכל תלוי מתחיל ונגמר מזה שהוא בטל ומבוטל להקב"ה ושכל התורה והמצוות הם רק דרך להתקרב לה'.

ואח"כ משם יכול להכנס לקו שמאל שהוא בחי' הבינה, וענין של בקשת האורות בבחי' ראיה, ושם יש כבר יותר ישות. ומכיון שמקום זה הוא יותר מסוכן, צריך תמיד להתחיל

בלד ימין כנ"ל, כדי להגיע לביטול גמור, ומשם לשמאל כדי לבקש להרגיש ולראות מה שיוכל בדרך הקדושה. ולכן הכלל הוא שתמיד הדרך בכל דבר שבקדושה מתחילה בימין ואח"כ עובר לשמאל.

והנה מי שרוצה לעשות כל זאת ביתר יסודיות צריך להכנס לאור החכמה לכמה ימים שלימים כדי להשלים את דרגת הביטול, לחיות עם האורות ולהנות מאור העונג של המנהיג את העולם, וזהו סוד האמונה העליונה וההתקשרות האמיתית להשי"ת, ואז יזכה ויכין את גופו ונשמתו להשיג עוד דרגות, (אע"פ שכעת יוכל לקבל מקצת הדרגות מאליהן לאחר הצעד הראשון והחשוב הזה).

והנה הגם שצד שמאל אינו דומה לימין, ואף סותר את כל מהלך המחשבות שהיו לו כשהיה בסוד ימין בבחי' החכמה והמנוחה, ועתה נמצא בבחי' גבורה שהיא בחי' אש ההתלהבות, אבל מ"מ צריך לדעת שברוחניות אין הדבר דומה לרגשות הגשמיות, כי אפשר ברוחניות לחיות בשתי הבחינות היינו בחכמה ובבינה גם יחד, כי בעצם שניהם כלולים זמ"ז.

אבל, מי שנכנס קודם בצד שמאל בלי להכנס קודם בימין, יוכל ליפול משם ח"ו, כי השמאל הוא בסוד עץ הדעת ויוכל לרדת עד לקלי' ממש. והרבי מאפטא זי"ע אמר (ליקוטים), שיש חסידים ועובדים שהשתגעו ממש, מכיון שהתחילו קודם בצד השמאל, דהיינו בלי שהקדימו הביטול הגמור והרגשת אור העונג האלוקי והמנוחה, וזאת משום שהם חיפשו "מדרגות" כמו רוח הקודש, גן עדן וכו', ואחרי זה נכנסו לישות ומשם נפלו לעצבות ומשם ליאוש ר"ל. וכן אם האדם אינו שמור מפגם הברית ר"ל, אז אם יכנס ויבקש האורות בלי תשובה יוכל ליפול משם הנופל בודאי, ורק יוסיף טומאה על טומאתו ר"ל.

והנה בעצם כל מה שכתבנו בענין הכניסה לקו ימין קודם בדרך עליה בעולמות העשיה שהוא קבלת עול, ליצירה שהיא הרגשת יראה ואהבה, ומשם לבריאה שהיא השגת עניני העבודה מנשמות הצדיקים, עד לאצילות שהיא ביטול היש לגמרי, כל זה הוא כדי לנקות ולהכין את האדם למצב של מנוחה רוחנית. ולהביאו למצב של הרגשת נעימות ואור אלוקי, וכאמור זוהי רק דרגה קטנה של בחינת החכמה, והוא בחי' החסד שבחכמה, דהיינו מוחין דקטנות של קו ימין בלבד.

ובאשר אחרי כל זאת יכנס לקו שמאל, אזי אם יעבוד ויתיגע שם כמו שצריך, יוכל לזכות לראות שמות ומראות, אבל אין הם בדרך כלל מראות שלימות וברורות, כי האור אינו אמיתי אלא מעורב, וצריך לזכור כלל זה, כי יכול להיות שיראה אז גילויים שלימים, אבל אי אפשר שאלו המראות יהיו בהתחלה בבחי' אמת. והמשל בזה הוא שכאשר יש בחדר חשוך אור קטן של נר, שאז בודאי יוכל לראות ע"י האור הזה קצת פרטים שבחדר, אבל אין הוא יכול לראות בשלימות כל מה שנמצא ממש בחדר.

והנה להכנס לצד שמאל בשלמות צריך להקדים ללמוד היטב טכסיסי המלחמה בס"א, כי בחי' צד שמאל היא בחי' שחרות, ודינים מתעריס מינה, אבל מי שיודע להתגבר ולהשאר בקדושה, אז יוכל שם לראות האש הלבנה שעל גבי האש השחורה, ואז דווקא יוכל לראות ביתר בהירות, בבחי' לבן ע"ג השחור, משא"כ בבחי'

החכמה שהיא בחי' לבן ע"ג לבן הראיה נעלמת, וזה סוד המראות שיש בצד שמאל.

ונמצא שהכניסה לבחי' הימין היא הכנה לכניסה לבחי' השמאל, כי ע"י שמתחבר לכח הקדושה של בחי' החכמה עי"ז הוא מוגן מפני הדינים של השמאל, ולכן רק עי"ז זוכה לדרגת הראיה הברורה.

יז.
בענין שמות מ"ב וע"ב

הנה בק"ש הפסוק ואהבת את ה' וכו' עד ובשעריך, הוא סוד שם מ"ב (אנ"א בכ"ח וכו'), ומ"והיה אם שמוע" עד סופו הוא בסוד שם **ע"ב** (ויס"ע ויב"א וי"ע כמובא בשער הכוונות, דרושי ק"ש). והנה בחי' השמאל היא בסוד שם מ"ב, ובחי' הימין היא בסוד שם ע"ב. וידוע שישנן שתי בחי' של "רצוא ושוב". ולפי האמת בחינת "שוב" יותר גבוהה מבחינת "רצוא". והענין הוא שהכניסה הראשונה לקו ימין שהסברנו לעיל אינה עולה בשם בהיות שהיא בבחי' קטנות, ולכן כאשר נכנסים אח"כ מקו ימין לקו שמאל, זוהי למעשה ההתחלה האמיתית ולכן מתחילים קריאת שמע בשם מ"ב דייקא שהוא בחי' צד שמאל, והוא בחינת "רצוא" שהוא ענין התלהבות וריצה.

וזוהי דרך הבעש"ט הק', להכנס קודם כל לעבודת ה' במסירות נפש שהיא בחי' שם מ"ב, בחי' הבינה, (כמו שמצינו שהבעש"ט היה לוקח את בנו הרה"ק ר' צבי זי"ע והעלהו על הר גבוה ומצייר לו איך שמפיל את עצמו למטה מן ההר ושובר את כל גופו לשברי שברים, כדי להמחיש מהו מסירות נפש ממש). וכן מצינו שהיו הרבה צדיקים שעבדו הרבה עם מסירות נפש שהיא בחי' היראה, וכמובן שהיה זה עם הארת אור החכמה מקודם ולכן זכו ע"י עבודתם זו להאור הגדול של ספי' הבינה דרך המסירות נפש.

והנה בענין שם מ"ב ישנם הרבה מאד דרגות, אבל ביסודו שם מ"ב הוא דרך הכניסה לתוך השמות והאותיות. והענין הוא כי בהיות שהוא בקו שמאל והוא יותר חיצוני לכן צריך יותר לפעולות כדי לעורר האורות. וזהו הענין של בחי' האותיות שגם הם בחי' חיצוניות, ואחת הדרכים להכנס לבחי' האותיות היא דרך הניגון בהיות שגם הניגון הוא בחיצוניות. אבל אח"כ כאשר נכנס משם לחכמה בפעם השניה, אזי צריך האדם להרגיש שהוא רוצה לשיר מעצמו מרוב עונג, "עס לאזט זיך זינגען אליין" – בלי שום עבודה.

והיו צדיקים שמרוב דביקות שרו מעצמם ניגונים שהתאימו לפעולות בזמן הכניסה להאותיות, כי הניגונים באו מכח עצם הדביקות, ויש צדיקים שהתחילו דרך הניגון וע"י זה יכלו להתקשר ולהכנס לאותיות. והסוד הוא שמצד אחד הניגון הוא ענין של נעימות ומצד שני גם ענין של גבורות קדושות. ולכן היו הרבה צדיקים כמו בעל התניא ועוד, ששרו ברוב חלקי התפילה, כי שורש נשמתם היה מבחי' שם מ"ב.

והנה מה שצריך לפעול בשעת הכניסה לאותיות הוא להשתדל להרגיש הנעימות שבשמות והאותיות שהוא קורא ורואה. וצריך לדעת ששם מ"ב למעשה מורכב מכמה וכמה שמות אחרים, כמובא בכתבי האר"י, ולכן בשם מ"ב יוכל להרגיש גם בחי' של כמה סוגי אורות וגם בחי' כללות האור.

ומובא בשם ר' נפתלי צבי ז"ל שהיה תלמיד הגאון מוילנא ז"ל שכשהיו לו שאלות

בעבודת ה' היה נכנס לשם מ"ב ומשם זכה לקבל תשובות (סידור הגר"א ע"פ הקבלה). וכמו שאמרנו, הכניסה לבחי' האותיות והרגשת האור שבשמות, הא בהא תליא, היינו דלפי ערך העבודה שעשה האדם בתחילה בכניסה לחכמה הראשונה כנ"ל שהיא ענין הביטול והמנוחה והרגשת הארת אור החכמה, כך אח"כ יזכה לפי אותו הערך להרגיש האורות שבאותיות בשעת קריאת שמע.

והנה אחרי כל זאת כאשר נכנס לאותיות הולך משם ונכנס לבחינת שם ע"ב שהוא הבחי' השניה שבדרגת החכמה והיא בחינת "שוב". והענין הוא דאין הדבר קשה להכנס לשם ע"ב אחרי שנכנס כבר לשם מ"ב, כי אחרי בחי' העבודה תמיד קל לחזור לבחינת מנוחה. וכמובן, מה שאנו מדברים כאן מענין המנוחה הכוונה היא מתוך דביקות בה' וכו', וזהו סוד והיה אם שמוע וכו', שהוא כנגד שם ע"ב כנ"ל.

ובכדי לזכות לעלות לבחי' הקו האמצעי, שהוא בחינת הדעת, צריך תחילה לפעול ולשלוט בשני השמות של בחי' ימין ושמאל, כדי שאח"כ יוכל לעלות לדעת ולפעול בכל העולמות. וסוד הענין הוא שא"א שיתן האדם נחת רוח להשי"ת אלא במצב שכלול מב' בחינות ביחד, וכמו שבגשמיות כשישנם שני אנשים והאחד משפיע לשני אז צריך שתהיה קצת בחינת ישות בהנותן, אבל כאשר יש רק מציאות של אחדות גמור נאצל עם מאצילו שהוא בחי' חכמה, אזי אין שם אפילו מושג של נחת רוח, בהיות שאין שם רק מציאות אחת כי הנאצל מובלע לגמרי במאציל ית'. וכמו"כ א"א לומר שכאשר האדם הוא בחי' נפרד מהשם יתברך שמו יכול לגרום לנחת רוח בשלמות בהיותו בחי' נפרד והוא בחי' הבינה.

ולכן הבחינה האמיתית ששם אפשר שיהא מושג של נחת רוח היא כשכלול משניהם גם יחד, וזוכה לבחי' אני ואין גם יחד, ולזו הדרגה אפשר להגיע רק ע"י הדרך האמצעית, כי היא מעורבת בין מימין ובין משמאל וכוללת את דרך החכמה ודרך הבינה גם יחד ונקראת דרגת הכתר. ולכן רק שם בקו האמצעי יש בחינת נחת רוח, היינו שהנאצל נותן כביכול למאצילו נחת רוח, והיא הבחינה העליונה מהכל.

(ועוד נוסיף, שכמו שהבאנו לעיל החשיבות שיש בהתקשרות בחבורה לגבי הענינים הקודמים, כך גם חשוב ומועיל לכוון בשמות מ"ב וע"ב כנ"ל בהתקשרות בחבורה, ובהיות כי שם מ"ב הוא בחי' השמאל וכן האותיות הן בחיצוניות לכן יותר קל שיעשה זאת ע"י הניגון שגם הוא בחי' חיצוניות כנ"ל.)

יח.

ענין אור העליון המלובש בגשם

הנה כתוב בפסוק, "ותמונת ה' יביט" (במדבר יב, ח), וכנגדו כתוב אחר אומר "לא ראיתם כל תמונה" (דברים ד, טו) ולכ' סתרי להדדי, וצריך להבין הענין.

הנה כתיב, "נעשה אדם בצלמינו כדמותינו" (בראשית א, כו) כתוב בזוה"ק (אדרא רבה במדבר קכ"ז ע"ב) שע"ז נאמר "ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש ושם בסתר". והנה זה הענין עמוק מאד להבינו על בוריו.

ונתחיל ונאמר כי הנה הרצון הפנימי והאמיתי של כל נפש מישראל היא לזכות לראות את בוראה. והנה התחלת הגילוי הוא ע"ד שהסברנו בתחילת דברינו שהוא השגת אור החכמה ובהמשך הוא ענין של ראיה ממש בבחי'

עין בעין. וללא זו הדרגה לא נקרא שהאדם נכנס לתורת הקבלה באמת.

ונתחיל ונבאר קודם כל הפסוק, "ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה" וכו', שפירושו הוא כמובן שלא לעשות שום צורה בגשמיות ח"ו, ועפ"ס הסוד נכלל בזה גם האיסור לצייר במחשבתו שום ציור של הא"ס ב"ה, וכמו"כ אסור לחשוב ולצייר לעצמו שום אחת מהספירות או השמות הק' ולשייכם לצורת הא"ס ב"ה, והוא איסור גדול. אבל כנגד זה, יש מצוה גדולה ואפי' חיוב, לקיים מצות "ובו תדבק" (דברים י, כ), וכך מובא בספר הברית ובעוד ספרים ק', ולזה משתוקקת הנשמה שבאיש הישראלי.

ויישוב הענין הוא בזה האופן, שאם האדם מסתכל על דבר גשמי וחושב במחשבתו שזה החפץ הוא בעצם חלק מהא"ס ממש, או כאשר משתמש בחפץ כדי לסמל את הא"ס ב"ה בזה החפץ, או כאשר רוצה לקשר במחשבתו את הא"ס לזה החפץ אזי עובר בזה על איסור גדול שאין כדוגמתו, והוא איסור ע"ז מכיוון שהא"ס ב"ה כ"כ רם ונישא וקדוש, פגם גדול הוא לקשרו לדבר הנמצא בבי"ע והוא נפרד.

ולכן, המצוה היא באמת לקיים "תמונת ה' יביט", וכן "ובו תדבק" היינו להידבק אל ה', אבל באותו זמן שנדבר בו אסור לחשוב שום דבר חוץ מעצמותו יתברך שמו, ובודאי אין שום דבר בעולמות בי"ע שדומה לא"ס כביכול, ומי שחושב כן אפי' בכוונה טובה עושה בזה הגשמה נוראה עד שזה נקרא ע"ז ממש, וזה היה בעצם חטא העגל, שרצו לצייר האורות האלוקיים בתוך הגשם.

ויותר מזה יש לידע, דלמעשה אין מחשבה תפיסא ביה כלל ולכן כאשר האדם מכוון ומנסה להתקשר לרבונו של עולם, למעשה הדבר נכלל בגדר ראיה כי דרגת הראיה היא העליונה מן הכל והיא בחי' תמונת ה' יביט, ולכן כל רצון לקשר בין זו הראיה למשהו אחר פחות מזה, אפי' בשמות הק' או בספירות, הוא הגשמה. וזה פירוש הזוהר הנ"ל "ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה וכו'", דהיינו שבהתקשרות האמיתית של האדם עם אלוקיו, שהוא דבר נעלם ונסתר מאד, שם א"א, וגם אסור, לעשות שום הגשמה כלל, אפי' דקה שבדקות, והוא האיסור של כל פסל ומסכה.

ולמעשה קשה מאוד שלא לגשם המחשבה הקדושה, ולהשאירה מופשטת לגמרי. ולכן צריך להזהר בזמן שמתפלל ומכוין השמות הק' שלא יכוון חס ושלום שזהו השם בעצמו הוא חלק אלוק ממעל ממש, שזהו גופא האיסור של לא תעשה כל פסל וכל מסכה, אלא יכוון שהשם הק' הוא גילוי והארה מאור ה' ית' שמו.

והנה ענין ההגשמה הוא כאשר האדם לא הגיע עדיין לדרגת ביטול בשלמות בזמן כוונת השמות או בזמן העליה לעולמות העליונים, מכיוון שנשאר בו בחינת "אני" ומשתמש באור לעצמו, וזה שורש ההגשמה. כי ביטול הגמור הוא פשוט דביקות הנאצל עם המאציל בלי שום משיכה או כח עצמי שלו בכלל בהיותו מובלע לגמרי באור ה', ואינו עושה שום פעולה עצמית.

ולמעשה מה שאנו רואים דמויות במציאות בעולם העשיה היא הצורה המגושמת ביותר של בחינת דמות, והוא המלבוש העליון והחיצון לגמרי. והנה עצם עבודת עליית העולמות מתחילה בכניסה לדמיון הצורה,

ואח"כ צריכים לעלות ולבטל את הדמיון הראשון שראה קודם ולראות יותר בעומק ולנסות ולהבחין בצורה יותר רוחנית ויותר מופשטת ופחות מגושמת, ואח"כ לעלות משם, ולבטל יותר ויותר את בחינת מה שראה בגשם, ותמורתו מצייר רק אלוקות וכל מה שרואה האדם בגשמיות דמות אדם או צורה וכו', ידע שרואה רק את המלבוש העליון והחיצון שאין הוא האור האלוקי האמיתי שטמון בו, כי האור הטמון בו הוא פנימי בלבד. ואפשר לזכות להשיג זה בשלימות רק ע"י דרגות הולכות ועולות של ביטול אחר ביטול, עד שמגיע לביטול הגמור, ואז לא מתייחס כלל לשום דמות. ולכן, כל הוספה של התגשמות האורות בצורה היא דוחקת ירידת האורות, וחל בזה איסור של "אין עוד מלבדו" (דברים ד, לה).

ולכן אמרנו שבשעת העליות יש ענין לסתום את העיניים, שע"י כך מפשיט צורה ולובש צורה, ומעביר מלבוש חיצון ליותר פנימי ע"י שמבטל את המחזה היותר חיצוני. וזה ההבדל בין דמות שהיא בחי' המלכות, לצלם שהוא יותר עליון ופנימי.

וביתר עמקות הפירוש הוא שכאשר האדם רואה דבר, זהו סוג של התקשרות, וכאשר הוא רואה את הגשם הוא קשור לבי"ע, ולכן קשה לו לעלות משם בהיותו קשור. ובזמן סגירת העיניים, עדיין זוכר הוא את הדמות שראה מקודם, אבל מצד שני אין הוא רואה עוד את הדמות בדיוק, ולכן בזה נתלש מעט מהגשם. ולאחר מכן, אם יפתח את עיניו למחצה, דהיינו חצי סגור וחצי פתוח, יראה סביב הדמות אור וחושך, והדמות תראה יותר במעורפל, (ועיין בספר חיי מוהר"ן רל"א, דכשהיה ילד קטן השתוקק לראות באור ה', וכאשר לא הצליח התחיל לבכות ולבכות, ומזה גופא שבכה ולא ראה היטב בעיניו מחמת הדמעות, וזה נתן לו אפשרות להעמיק ולעלות משם, ולצייר אורות יותר רוחניים מסביבו, ואז עי"ז הגיע לאור).

ולתוספת הסבר נאמר כי בסגירת העיניים קלת, רואים רק את הגבולות של הדמות, ולא את כל הפרטים כמו קודם (והפרטים הם בחי' הגבול והצמצום), וע"י זה אפשר לבטל קלת את בחי' המלכות של זו הדמות, וממילא יוכל משם להכנס לראות יותר את בחי' האור העליון השייך לזו הדמות. והסיבה לכך היא כי המלכות מרוב ענין הגילוי שבה לא נותנת להאדם לעלות מהגשמיות ולהתקשר לה', כי יש בה הרבה פרטים שמבטלים ומבלבלים הראיה הפנימית, ולפיכך ככל שהמכוון יבטל יותר מהפרטים של הדמות עד שיראה רק הגבול כך יגדל כוחו להשיג הפנימיות ואז האור האלוקי יתחיל להאיר, וכמובן שכל זה נעשה בצירוף עבודת החקיקה והעליות כנ"ל. ואז יוכל משם לזכות להכנס בהבנת פנימיות הדמות שרואה אחרי שמבטל כח הבלבול של גילוי הבי"ע. ולמעשה יש בזה הרבה דרגות ובחינות, והכל כפי בחינתו ואפשרותו של המכוון.

והנה, האדמו"ר האמצעי אמר על הרב המגיד זי"ע שלא זכה למדרגתו העילאית אלא ע"י שהיה מייחד יחודא תתאה בכל חפץ, דהיינו שהיה רואה כל דבר לפי הבחינה האלוקית שלו. ואין ח"ו הכוונה שהיה רואה ותופס תמונת ה' בחפץ עצמו, כי זה הרי אסור והוא תכלית ההגשמה, אלא הפירוש הוא שבכל ראיה שהיה רואה, היה מקשר את הראיה לבורא ית' ולא מפריד שום ראיה שהיה רואה מהקשר עם השי"ת.

ולכן הקדמנו ואמרנו שצריך תמיד להתחיל עם בחי' הימין והיא דרך החכמה שהיא הצעד הראשון, ועניינה הוא ביטול וקבלת עול כנ"ל, כי זהו השער העולה השמימה. ורק משם אפשר לעבור לבחי' השמאל שהיא בחינת הדמות וההתבוננות וכו', ואח"כ יוכל להפוך הדמות לבחי' צלם, דהיינו ע"י ביטול ה"אני" שהיה לו בבחי' הבינה.

ולכן הצדיקים היו רואים מיד בפנימיות האנשים שעמדו לפניהם, וזה מפני שכל הראיה שלהם היתה בדרגה גבוהה של זיכוך וקשר לה' והיו מקשרים כל הדמויות לבחי' הצלמים, והיו יכולים לראות מיד הצלם, כי למעשה העיניים רואים דברים עליונים בכל רגע, ורואים גם חלק מאורות הפנימיים רק שהחיצוניות מפריעה, לכן כאשר האדם לומד לעמוד ולכוון במתינות בכל ראיה שרואה לראיה הפנימית יותר, בזה פושט הלבושים החיצוניים ורואה אורות הפנימיים האמיתיים.

יט.
עוד בענין הגוונין, דמות וצלם

בענין הגוונין, דהיינו הצבעים המכוונים כנגד הספירות הפרטיות דאצילות, הנה גם הם משמשים כאמצעי להשראה כמו שגם דרך האותיות יכולים להגיע להשראה והתקשרות לאורות הקדושה. והסיבה לכך היא, כי להגיע לאצילות להפשטה, ולכן צריך לעסוק גם בדרך האותיות וגם בדרך הגוונים שעוזרים להתקשרות, ועוזרים לגילוי האורות, ומשמשים כאמצעים להתקרב לקדושה.

והאמת היא שכל בחי' הגוונין היא ברחל, ושמות הק' שהם בחינת אותיות הם בלאה. ולכן הגוונין הם דרגה יותר חיצונית.

והנה מכיוון שלמעשה שתי הדרכים הם בחי' חיצוניות, יש בהם סכנה, ולכן אם ישתמש בבחינת ציורים ממש שהם בדרגה יותר נמוכה מדרגת גוונין פשוטים אזי יהא כמעט בלתי אפשרי לעלות משם.

והענין הוא שכאשר האדם מתחיל להכנס לעבודת הציור של בחי' המלכות, כדי לעלות לראיה רוחנית ודבקות, ומתחיל לחוקק במחשבות קדושות זמן רב, אזי אח"כ מחשבתו מציירת מעצמה את זה האור לאותיות או לגוונין, כי אין המחשבה יכולה להאחז אלא באותיות או בגוונין.

ועי"ז הדרך מביא הבעש"ט בשם הרמב"ן שאחרי החקיקה יזכה להרגיש איך שהכל הוא מציאות של אור, ומסביבו אור וכו', וזה הענין של ציור האורות הוא בחינת רחל.

ואין הכוונה ח"ו שבזה שהאורות מצטיירים לציורים יש בזה מן הגשמת האלוקות, אלא הענין הוא שאין המחשבה יכולה לחקוק ולהשאר בתפיסת האלוקות בדרך הראיה אלא בדרך ציור הגוונים או האותיות, ולכן משתמשים בהם רק כאמצעי.

ולכן אין עבודתינו להסתכל בעולמות בי"ע ולראות שם את האלוקות, כי אדרבה זהו שורש הפגם של ע"ז ר"ל, דהיינו לצייר בבי"ע אלוקות. אלא העבודה היא לגלות היחוד, דהיינו לגלות שאין מציאות אחרת מאשר האלוקות בעולם, ולבטל את כל הבי"ע להאורות העליונים. וזהו עמקות ענין העליה לאורות העליונים, כמו שנתבאר עתה.

הנה הזכרנו שיש בחי' ימין שמאל ואמצע, ונכנסים בתחילה בימין, ואח"כ משם לשמאל. והסברנו שיש בשמאל סכנה יותר מאשר

בימין בהיות שגם האורות לא מבוררים דיים, ולכן צריך להכנס תחילה דרך צד ימין. ולמעשה, לבחי' צד ימין יכול כל אחד להכנס בהיות שכולו קודש והוא ענין הזיכוך שע"י הביטול. אבל לשמאל יכולים להכנס רק אחרי זיכוך מספיק שהיה מצד הימין קודם.

ואח"כ ביארנו ענין הכניסה לבחי' צד הימין בפעם שניה והיא ענין השגת האורות באמת, וקבלת ההשפעות. לדוגמא, בזמן ההכנה למצוה כאשר מכוון במחשבתו על מציאות הקב"ה שאין עוד מלבדו וכו', ומכוון שעושה מצוה זו כדי ליחדא שמא דקב"ה וכו' ואח"כ מקיים המצוה, הרי זו בחי' כניסה מקוצרת מאד לצד ימין, ואח"כ צריך לעבור לבחי' צד שמאל שהיא בחי' הלימוד וקיום המצוות בפועל וזו בחי' הטחינה והבירורים, ושם עיקר העבודה והיגיעה, וגם שם הוא עיקר תכלית האדם, היינו ענין לימוד התורה בעמל וקיום המצוות, התכלית מזה הוא השגת האור האלוקי ע"י זו העבודה והבירור.

וזהו מה שפירש הבעש"ט "הלואי שאותי עזבו ותורתי שמרו" (מדרש רבה איכה פתיחתא), כי "אותי" הוא ענין הקירבה לה' בביטול גמור בלי להבין כלום, שהכל הוא אלוקות גמור ואין מחשבה תפיסא ביה, והפסוק אומר שצריך להגיע לבחי' "אותי עזבו", דהיינו לילך משם מבחי' הימין, ולהכנס לבחי' שמאל שהוא "תורתי שמרו" שהוא ענין לימוד וקיום המצוות בפועל ביגיעה, כי ה' אומר עיזבו אותי כי העיקר הוא בחי' צד השמאל דהיינו היגיעה והקיום של תורה ומצוות. והסיבה לזה כי צריך ללמוד ולדעת כדי להבין דברי אלוקים חיים, ולהעלות הבירורים, ואח"כ אחרי שזכה לברר ולהשיג את האור כמו שצריך יכול לחזור לבחי' "אותי", חזרה לצד הימין שהוא המנוחה הנצחית וביטול היותר שלם והאמיתי, כי בלי יגיעת התורה א"א להגיע לזו המנוחה והנחלה.

ועוד סוד בזה הענין הוא שבחי' העבודה של קו הימין היא בחינת ראיה המקשרת, כי כאשר נכנס האדם לבחי' קו ימין ע"י שמחוקק ומתבונן באורות נהיה קשור ודבוק בהשי"ת. לעומת קו השמאל שהוא בחינת ראית הפירוד, אשר שם הראיה אינה ברורה וצריך עדיין להפריד הטוב מהרע ולהעלות הבירורים. ועוד יש להוסיף בזה שאפילו הראיה שמשיג כאשר מתחיל לחקוק ולצייר בחי' האלוקות והוא עדיין נמצא בבחינת חיצוניות, אין זה נקרא עדיין בחינת ראיה כלל אלא שמיעה. אבל אחרי שכבר מכוון קצת זמן וזוכה להשיג איזה אור אלוקי ממעל, הציורים שזוכה להם יותר מזוככים ונקראים בחי' ראיה ולא רק שמיעה.

וזה כשהצדיקים היו רואים דבר גשמי, בראיה הראשונה שראו את הבחי' הגשמית והלבוש החיצוני בלבד ידעו שהוא בגדר שמיעה בלבד. ואח"כ ע"י הדביקות זכו לראות בדבר הגשמי את האלוקות שבו בבחי' ראיה אלוקית ושלימה. והוא לפי הכלל הנ"ל שמתחילים תמיד בחיצון ונכנסים אח"כ לפנימי שהוא בחי' היחוד. והוא בדרך הנ"ל דהיינו קודם לבחי' הימין - והוא הכניסה הראשונה שע"י הביטול, ומשם לצד שמאל - והוא הציור בגשם, ושוב לימין - שהוא הראיה האמיתית ע"י סילוק הגשם והשגת האורות האלוקיים בשלימות.

ובמציאות כדאי להתרגל בזו העבודה הלכה למעשה, לדוגמא - להסתכל על איזה כוס שעל השולחן. ואח"כ יסגור את העיניים לגמרי, ויכוון שהכל הוא אלוקות, ושאין שום מציאות ושום מחשבה בלעדו יתברך,

ואח"כ יפתח העיניים. ושוב יסגור שוב ויכוון על שיתחיל להרגיש אור ועונג אלוקי, ושכל המציאות הכל היא אלוקות, ומציאות אורו ית'. אח"כ יפתח העיניים למחצה, ויכוון איך שמכניס באפילה שמסביב לכוס - שהוא מקום המלכות, מהאור האלוקי שמסבבה, ועי"ז פועל שהמלכות שסביב לכוס נהית מרכבה לאור האלוקי המקיפה ואח"כ יסגור העיניים ויכוון שבעצם הכל הוא רק אלוקותו יתברך. וצריך כל דבר לעשות במתינות שלב אחרי שלב, ולחכות עד שמשיג כל דרגה ודרגה בשלימות. ועי"ז יזכה בס"ד לראות בזמן פתיחת העיניים שבעצם כל הכוס כולו מלא אלוקות וכל מה שרואים בו הוא אלוקות בלבד. (והנה מובא כגון זה בליקוטי מוהר"ן סה, ותמצית דבריו הוא שקודם כל צריכים לסגירת העינים ועי"ז אפשר להשיג את אור התכלית ומוסיף עוד שם שצריך לסתום את העינים לגמרי ואף גם לדחקם באצבע כדי לסתמם לגמרי ואז יוכל להסתכל על התכלית.)

והנה כדי להבין הענין ביתר בהירות נקדים ונאמר שיש בחינת צלם ויש בחינת דמות, וההבדל ביניהם הוא שדרגת הצלם היא חזיון יותר פנימי וקשור לאור העליון, והדמות קשורה יותר לבחי' המלכות ולראייה דרך בחי' הגשם. ורבינו הרמ"ק האריך בזה שהדמות והצלם הם משלים להאורות כי האורות בהיותם מופשטים נתפסים רק ע"י דמות וצלם. ויש בזה כמה דרגות, צלם ודמות דדמות, צלם ודמות דצלם וכו'.

והנה כתב בספר "פאר שבילירה" (דף כ"ח) בשם אחד מן הקדמונים (הנקרא ר' אלחנן ז"ל, שהיה חי בתקופת בעל ספר חסידים), שאחר הראיה הגשמית כאשר רוצה לחבר את הראיה לאור האלוקי יסגור עיניו ואח"כ יניח שתי אצבעותיו על שתי עיניו בצד העין היותר קרוב לחוטם, וישפשף העין בצורת עיגולים, דהיינו שיתחיל למטה ויסובב סביב סביב לעיניו עם אצבעו ואם יעשה כן יוכל לזכות לראות כעין צורת אדם, ע"ש הלשון.

והענין הוא שבדרך כלל כאשר האדם סוגר העיניים רואה כל מיני גוונים, ואלו הצבעים הם בחינת ההארה של אותו חפץ שמסתכלים עליו. וצריך לידע שיש צינור המחבר את הראיה הגשמית להדמיון, ועי"י סגירת העיניים מתקשרים לאותו הצינור שבין מצב הראיה למצב הדמיון.

ויסוד הענין הוא, שיש בראש מקום הנקרא לוז, ומקומו הוא מקשר תפילין של ראש עד מקום המצח כדאיתא ברמ"ק, וזה המקום שבמצח הוא מקום יציאת אור מ"ה החדש (עיין ע"ח שער התיקון). ולכן, ע"י שמשפשף בסוף העין כנגד החוטם כלפי מעלה בצורת סיבובים כנ"ל בזה מכוון שיעלה בחינת הראיה שלו לראיה יותר פנימית לדרגת הראיה של בחי' הלוז, אשר שם הראיה באה מכח הארה דהארה של נשמת האדם, שהיא כמובן ראיה הרבה יותר מזוככת מהראיה הגשמית. והנה כל אלו בחינות הראיה הנ"ל הם בגדר דמות כיון שאין שם גבולות ברורים, אלא בחי' של גוונים ואין זה מראה כלל, ולכן מותר לעשות כן.

כ.
ענין איסור הסתכלות בקשת

הנה ענין איסור בהסתכלות בקשת, הוא בחי' איסור ההסתכלות ביסוד. והענין הוא שהסתכלות ביסוד בהיותה ראיה גשמית במקום המעורב בקליפה, קשה מאד לקשרה לראיה הרוחנית העליונה. וטעם הדבר הוא כי עבודת

הראיה הרוחנית היא לקשר הראיה לאור העליון ואחרי שמתקשר עם אור העליון פותח העינים ומקדש את אותו החפץ שרואה בגשם. אבל כאשר מתקשר לאור העליון ומסתכל במקום הקלי' אזי פוגם באותו אור העליון ומפילו לתוך הקלי', שכן כל ענין ההסתכלות הוא להפריד מהחפץ את הקלי' והחיצונים ולהעלותו, אבל במקום שיש התגברות הקלי' בתכלית לא יוכל להפריד את החיצונים מרוב ההתגברות ואז האור העליון שהתקשר אליו נפגם מאד ונופל ויורד למטה ומאבד ההתקשרות עם העליון.

לכן ההסתכלות מותרת רק אם יודע שיוכל לעלות על ידה ולהשפיע אח"כ מהאור העליון לזה הדבר הגשמי ולסלק ממנו החיצונים, ורק זה נקרא ראיה מתוקנת, אבל המסתכל בגווני הקשת שהיא בחי' יסוד כאשר היא עדיין מלובשת בחיצונים היא אסורה. ולכן צריך לדעת שאם לא מצליח להסיר הקלי' יכול לפגום בראייתו וליפול עי"ז לתוך דינים וייסורים מרים, ומשום זה צריך לזכור שלא להסתכל בשום מקום של התגברות החיצונים (וזה כולל כל הבחינות בעולם הזה המעורבות עם הרע) וזה כל ענין שמירת העיניים.

והנה כדי לזכות לראיה זו בשלמות ולסלק החיצונים המפריעים צריך לקנות ראשית כל את בחי' "דרך החסד" והיא בחי' עבודת ה' באהבה ויראה וכמו שיתבאר בסמוך, בע"ה.

כא.
בענין סגירת ופתיחת העיניים

והנה הראיה הראשונה היא בחינת ראיה בדרגת ו"ק בלבד, וצריך להמשיך לזו הדרגה את האורות העליונים והוא ע"י שסוגר עיניו ורואה בחי' הגוונין כנ"ל, שהם בחינת דמות, וזוכה להכנס לדרגה גבוהה יותר היינו שרואה בחינת הנשמה של אותו הדבר, אזי משם יוכל להמשיך גם הג"ר דמוחין שהוא אור גדול יותר. אבל צריך להזהר שלא יהי' בחינת ציור מגושם כי בזה נותן כח ההמשכה להחיצונים הנאחזים בדרגה נמוכה מאד במלכות וזו היא הסכנה של איסור הסתכלות בקשת כנ"ל, דהיינו שלא להכנס לסכנת האחיזה והגשמת האורות.

ולכן אחרי שמשיג את בחינת ראיית הדמות והמשכת האורות העליונים, כאשר פותח העינים למחצה אזי בחי' השתרות שרואה מסביב להחפץ נקראת מלכות דצלם, והיא ההתחלה של בחינת ראית הצלם, ואח"כ ע"י סגירת העינים לגמרי בפעם השניה יוכל להשיג פנימיות צלם, (והגם שענין הגוונין הוא יותר חיצון ממחשבות אלוקות לבד ועניני הדביקות, אבל עכ"ם היותו חיצון יותר נותן לו יותר כח להמשיך אורות מכח הראיה העליונה דנשמה לתוך המראה, ומכח זה יכול לשלב הדמות עם הצלם, ואז הראיה נעלית עוד יותר, בבחי' יחוד השלם. ואח"כ מכח היחוד הזה מוריד שפע ואור גמור. וכן הענין של סגירת העינים למחצה הוא גם בחי' המקשרת בין האורות העליונים לראיה הגשמית, בהיותו בבחי' אמצע בין ראיה לסגירת העינים, וגם הוא ענין היחוד והתיקון).

והשלב השלישי הוא כאשר שוב פותח העינים ומשפיע מהפנימיות את האור האלוקי החולה להחפץ הגשמי. וזו הדרגה (של פתיחת העינים לגמרי) היא הדרגה הגבוהה ביותר, כי אז ממשיך מפנימיות הצלם (שהם האורות שהשיג קודם), אל החפץ במלוא הכח והעוז כי הראיה בעיניים פתוחות היא חיבור גמור וחזק ללא מסך. והסוד הוא שכל ראיה גשמית היא רק

בחי' בי"ע, בחינת נר"ן. וע"י סגירת העינים מסלק הדינים ומתקשר להשי"ת, כמו האדם שמרוב יסורים סוגר עיניו כאשר הוא לא מסוגל לראות הדינים ומתדבק לה' בתפילה (עיין לקו"מ ס"ה). ואח"כ "מחוקק" שבעולם הכל הוא רק מגילות ה', ומקשר זו ההשגה למה שמסתכל עליו, ובכך מעלה הראיה ומרחיק האחיזה.

ואחרי שהשיג את זו הבחי' הפנימית יכול לפתוח עיניו לגמרי ויראה רק אלוקות ממש, ומגיע לביטול נר"ן, ונקרא ביטול הדרגה, ובחי' עליה מבי"ע לאצילות בכח, ובזה מתקן בשורשו ענין חטא אדה"ר, וכתב ע"ז בעל הלשם שהיא עבודה עליונה מאד, כי הוא סוד תיקון הבריאה והבאת הגאולה בב"א.

כב.
העמקה בענין התקשרות דרך בחי' הדמות

צריך לזכור שדמות וצלם היא הבחי' שבין הגשמי לרוחני, ומעל זה ישנה בחינת המוחין שהם למעלה מהגשם ומהצלמים. אבל מאידך גיסא יש כמה מדרגות שא"א להשיגם בדרך המוחין לבד אלא רק בשילוב בחינות הדמות והצלם.

והענין הוא שהאדם בעצמותו הוא בחינת "אני", ולכן טועה וחושב שהעניינים הרוחניים של צלמים ומוחין אינם קשורים אליו וזאת מכיון שהוא בעולם העשיה ומרגיש בעיקר את הבחי' "אני". אבל האמת היא שיש בחי' "אני" בגשם, ויש גם בחי' "אני" בצלם ומוחין.

למשל, אם האדם רוצה להתקשר עם צדיק מסוים שהכיר אשר מנוחתו עדן, יכול להתקשר איתו ע"י הדמות שלו כמו שהיה בחיים חיותו, ולזה צריך לעורר הרבה זכרונות ומראות ממה שהוא זוכר ממנו, ואז ע"י עבודת הציור יוכל לזכות למדרגה שרואה בשכלו קצת מדמותו במחשבתו. וככל שעובד ומתקשר יותר כך יוכל להרגיש יותר בחוש ולראות בשכלו דמות ממש. וזו בחינת הבלא דגרמי שהיא בחי' הנפש הנשארת מעל כל גוף אחרי שהולך לעולמו ונפרדת ממנו הנשמה, והיא בחינת נפש דנפש של נשמתו של הנפטר. ואחרי שמגיע לזו הדרגה זוכה ומתקשר להצדיק בדרגת "אלוקים דקטנות", שהיא בחינת צלמים.

והנה כאשר האדם רוצה לצייר במחשבתו את הבחי' שלו בעצמו, דהיינו לראות את ה"אני" שלו עצמו בבחינת צלם, יוכל לעשות זאת בנקל יותר מכיון שמכיר הוא את עצמו יותר ממה שיכול לצייר אצל חבירו. ולכן ע"י העבודה של הציור יכול בהדרגה לצייר ולהשיג בעיני שכלו את בחינת ה"אני" של עצמו בבחינת צלם. וכאשר יתחיל לצייר את דמותו שלו בעיני שכלו באופן חזק מספיק אזי יוכל לשלוח את דמותו זו למקומות רחוקים, כמו למשל להתפלל במקומות קדושים או להשתטח על קברי צדיקים. והסיבה לכך היא, שיש ממשות לבחינת ה"אני" דצלם כמו שיש ממשות לה"אני" דגשם, רק שה"אני" דצלם בהיותו רוחני יכול להגיע לכל מקום ללא הגבלה.

ועיין בדברי קדשם של התוס' (מס' חגיגה יד ע"ב) בסוגית ד' שנכנסו לפרד"ס, שפירשו וז"ל כגון ע"י שם ולא עלו למעלה ממש אלא היה נראה להם כמו שעלו, ע"כ. היינו שבתוך עצמם פעלו הכל. וצריך להבין,

שכל דבר אפשר לעשותו בב' בחינות, היינו בבחינת עולם הגשם כפשוטו והוא מה שרואים בחוש בעולם הפירוד דעשיה. וכדי לפעול שם צריך לפעול ממש בגשמיות מבחוץ, וזה בחינת ו"ק, בחי' יחודא תתאה. והדרגה השניה היא לפעול בפנימיות, כאילו שבתוך תוכו בפנימיותו קורה הכל בהיותו בעצמו עולם קטן ושלם כדוגמת העולם כולו. והסוד בזה הוא שיש בפנימיות איחוד בין כל הבחינות כולן ובין כלל ישראל בקשר אמיץ, לכן יוכל לפעול ממקומו מיניה וביה בהיותו כלול מכל הבחינות שבעולם, וזו דרגת הג"ר, בחי' יחודא עילאה.

וזהו, כאשר יש חולה לפני הצדיק, אז יוכל לפעול בבחינה הראשונה, בחינת יחודא תתאה, ע"י סגירת העינים וציור שם הוי"ה בניקוד חסד (יֶהֶוֶהֶ) כדי להמשיך חסדים להחולה. וכמו שהבאנו לעיל, שיוכל גם לצייר גוונין דחסד, שהוא צבע זהב והוא בחינת גבורה דחסד, שפירושו התגברות החסדים, ויוריד זו ההשפעה להאדם, ואח"כ ירד עוד ויפתח עיניו למטה ויביט בבחי' הנר"ן בדמותו ממש של החולה, ויכוון שם הוי"ה בניקוד חולם (יֹהֹוֹהֹ) על גופו, וגם יצייר צבע ירוק כנגד ספי' התפארת, ובזה הציור יוכל להוריד אורות עליונים על החולה ולהמשיך לו התלבשות האורות וישועות.

אבל כאשר החולה נמצא ברחוק מקום, אז צריך שיהיה שמו כתוב על פיתקה לפני הצדיק, כי אין מספיק רק שהצדיק יתקשר אליו דרך ציור ודמות בלבד, כי צריך אחיזה נוספת כיון שאינו רואה דמותו ואינו לפניו. ואז יותר טוב להשתמש בדרך השניה שהיא בחינת הג"ר, היינו להתקשר בפנימיות לאותו החולה ולחברו אליו בתוכו עצמו, בהיותו מכוון שהוא חלק ממנו ממש, ושם בתוכו יוכל לפעול מבחינת עצמו הפנימית לחבירו דרך הפנימיות ולהשפיע עליו את האורות העליונים מיניה וביה.

והנה, צריך לדעת שאין לנסות לראות דרך גוונין וצלמים אלא רק בזמן שמרגיש שאין כעת שום שליטה לקלי', והוא אם השיג את אור העונג דרך העליות בדרך הקדושה, או כאשר יודע בעצמו שכעת הוא זמן המסוגל שאין היצה"ר מתגרה. והסיבה לכך היא כמו שאמרנו, שכל ענין דמות וצלם וענין הורדת האורות לתוך המראה דגשמיות היא עבודה מסוכנת.

ופירוש הענין הוא, שכל עובד ה' צריך לידע להבחין אם כעת הוא הזמן המתאים, לפי מקומו ברוחניות או לפי מציאות הסביבה שנמצא בה עכשיו. וצריך לזכור שעבודת הורדת האורות היא עבודה בעולמות בי"ע, וכתב הרמח"ל שעיקר העבודה צריכה להיות השגת המוחין דאצילות כדבעי, ורק אח"כ אם הזמן מוכשר אפשר לפעמים גם להוריד האורות לבי"ע, מכיון שהעבודה הזאת מסוכנת יותר.

כג.
העליות והיחודים צריכים להעשות רק מתוך טהרה

וחשוב לדעת בזה שאם אנשים שמנסים לעשות יחודים לשם שמים בזמנים שאינם מסוגלים לכך, כגון בשעות הלילה שלפני חצות, שהוא זמן מובהק לדינים והשכות שבעולם, אז לפעמים במקום לעלות בסוד שם שד–י, נכנסים לבחינת ש–ד, ונטפלים להם

המזיקים ממש ר"ל. ואף יש כאלו שנהיו משוגעים ממש, בסוף נכנס בו רוח שטות הבא מכח השדים, דהיינו כאשר חסרה האות י' שהיא כנגד הברית קדישא.

לכן כל ענין העליה כאשר אינו בקדושה גמורה, או לא בזמן או מקום הראוי, הוא סכנה גדולה ואף היזק. לכן חשוב תמיד להיות בהתקשרות להשי"ת. ואפי' בזמן הכניסה לעלייה, צריך לכוון להיות קשור בה' ורצונו יתברך בכל רגע, ואז ינצל מכל מיני בלבולים וכוחות הקלי'.

כד.
ביאור נוסף בענין הגוונין

והנה צריך לדעת עוד נקודה בענין זה, שמי שקשה לו להכנס לאור החכמה בדרך רחל דהיינו בדרך הציור והדמיון המופשט במחשבה בלבד, יוכל עליו אם ישתמש בראיה באיזה שם או באיזה חפץ דקדושה, ואח"כ יסגור העינים ויסתכל בגוונים וצבעים שרואה בתוך העין, וזו בחי' הדמות. רק שצריך לדעת שעדיין אין זה באמת דמיון, אלא זו ראיה גשמית רק פנימית יותר של החפץ שרואה, היינו הגוונין השייכים לזה החפץ והמאירים ממנו. ואח"כ עולה משם לבחינת לאה שהוא ראיה יותר פנימית, ואח"כ משם לדמיון בעצמו שהוא מופשט לגמרי ואין לו קשר לכח הראיה. ואז בדרך זו יוכל לצייר ביתר קלות, בהיות שכבר השתמש בבחי' הציורים והגוונין, ויוכל אח"כ להכנס למשלים מופשטים יותר, שהם הדמיון.

ונתחיל ונבאר ענין הגוונין ביתר ביאור. הנה למעשה צריך לנסות ולכוון להשם שקשור לאותו גוון, למשל צבע לבן מבריק הוא בכתר וצייר הוי"ה בניקוד קמץ (יָהָוָהָ), לבן רגיל הוא בחכמה וצייר הוי"ה בניקוד פתח (יַהַוַהַ), וכן בכולם. ואח"כ יעלה לעוד דרגה, היינו שאחרי שראה לבן מבריק, יצייר הוי"ה דקמץ, ויכוון שהגולגלתא שלו נהיית מרכבה לאור הכתר, וכן בשאר השמות במקומות בגוף המתייחסים אליהם.

כמו כן אפשר לכוון כל השמות לפי ניקוד הספירות ללא קשר לגוונין כדי לעשות מרכבה, וזהו ענין הכנסת האורות לגוף, כמו שהבאנו לעיל בזמן הכנסת הנשימה להגוף.

והנה יש אפשרות גם לנסות ולכוון כל השמות לפי הספירות השייכות להן ואח"כ לקשר עצמו רק לאותן הספירות שרואה הגוונין שלהם בבירור ולהוסיף את בחי' הניקוד שלהם, ואח"כ להעלות אותם השמות למקומם לפי מיקום הספירה כנגדם בגוף, רק שצריך לעשות זאת לפי הסדר, דהיינו העליונים שרואה לפני היותר תחתונים.

אח"כ יש לפתוח את העינים קצת ולהסתכל על דבר מסוים (כגון שולחן), ואח"כ להתבונן בצלם שמסביב להשולחן ולנסות להבחין באיזה גוונים שיש סביב להשולחן. אח"כ יתקשר לאותו גוון וצבע לפי השם הקדוש המתייחס לו, ואח"כ לפתוח העינים לגמרי ולהמשיך אותו האור השייך לאותו השם על אותו המקום בשולחן.

ואחר כל זאת בסיומו יכוון תמיד שם אלקי"ם כפול (הנ"ל), שהוא השם שמבריח את אחיזת הקלי', ובפרט בעניני הגוונין צריך להתמיד בזו הכוונה שלא להכנס לסכנה בשעת הורדת האורות.

כה.

חכמה ובינה שניהם אחד

והנה כאשר האדם נכנס לבחי' החכמה בראשונה באופן הנכון, בדר"כ ירגיש אור העונג ברוב תעלומות, ואח"כ ירגיש גם רצון וצורך עז להכנס משם לבחי' הבינה, דהיינו להבין ולהשיג יותר. ואחרי שנכנס לבינה, אם יתייגע שם מספיק בהתלהבות בעבודת ה' ובעמל, וישיג אור הבינה, ירצה מאוד להגיע לבחי' המנוחה, שהיא הכניסה השנייה לחכמה.

והנה עד עתה למדנו שקו שמאל הוא בחי' עבודת ה' ביגיעה, וזו דרך הבעש"ט הק', היינו התלהבות ומסירות נפש בעבודת ה' ובעיקר בשעת התפילה. והיא בחי' הבינה בחי' מוחין דנשמה של האדם, ואילו עיקר אור העונג שהאדם מקבל מגיע מבחי' החכמה. וכאן נתחדש עוד ענין, והוא ע"ד מה שמבאר ר' אברהם אבולעפיה זצ"ל, שלמעשה חכמה ובינה, בהיותם מתאחדים בכתר, שניהם הם אחד. אלא שלפעמים אנו לוקחים מאור העונג דחכמה, ולפעמים מאור ההתלהבות דבינה, אבל למעשה שניהם אור אחד, כי חלק האחד של האור צריך להחלק השני, וכן מהשני מגיעים להראשון. וכמו"כ אפשר לומר שבבינה יש בחי' חכמה דהיינו במה שנהנה מאור העונג שבא מתוך היגיעה, וכן להיפך בדרך החכמה כאשר מתייגע לעלות ולבטל עצמו ולהגיע לאור החכמה היא בחינת יגיעה שמאירה באור הבינה, והוא בינה דחכמה.

ועד"ז בענין הדעת שהיא ענין ההתבוננות באור על מנת להגיע לקנית האור כדי שיוכל לפעול עם זה האור, וענין זה יותר מסוכן בהיותו חיצון יותר והוא בבחינת עשיה. היינו שהחכמה היא בחי' ראיה והסתכלות באור, והבינה היא ההתבוננות באור, והדעת היא תפיסת האור והפעולה שאפשר לפעול עם האור בעשייה. ולכן ההשראה האמיתית היא רק בדעת אשר ענינו הוא השגת האור והורדתו על עצמו או על מקום שצריך לפעול ולהאיר שם, וזה בחינת ראיה בגשם.

והנה ספי' החכמה שרשה במידת היראה עילאה, דהיינו שרואה את ה' לפניו ירא מפניו ומוכן אף למסור נפשו בשבילו, כי יראה היא אותיות ראיה, כי באה מכח ראיה באלוקות. ובאמת החכמה היא גם בחי' אור העונג וגם ענין השראת המנוחה, וזאת מכיון שיודע שאין עוד מלבדו ואין תכלית אחרת רק הוא ית', לכן אין עוד צורך בשום יגיעות ושום עבודות כלל רק שמרוב דביקותו מלא מנוחה כי טוב. והבינה היא ענין אהבה, היינו שמרוב אהבתו לה' הוא מוכן למסור נפשו בעבורו והוא ענין התלהבות לדביקות.

ועי' בספר אור השכל לר' אברהם אבולעפיא (אות י"ז) שמסביר שאות ו' ואות ה' אחרונה דהשם אינם עיקר האורות של השם, כי הנה האות ו' שהיא בחי' ז"א ענינה בקשת האורות והעונג שמשיג מהאור, והוא ענין הדביקות באור ה' מרוב עונג, וזה בא לו ע"י פעולה דהיינו ביקוש ויגיעה להשיג האור (משא"כ החכמה שהיא בחי' מנוחה מוחלטת וביטול הגמור לאור). והאות ה' אחרונה שהיא בחי' המלכות, ענינה קבלת עול מלכות שמים בכל זמן בסוד עבד לאדונו, בבחינת עבודת ה' אפי' בלא שום תענוג או עונג ואפי' בלי שום טעם כלל והיא בחי' הגלות. ולמעשה, בפנימיות עבודה זו היא הנעלית מן הכל, כי היא עבודה בלא טעמים ובלא רצונות.

והנה לפי״ז הביאור, צריך היה לאורה להתחיל באות ה׳ האחרונה שהיא בחי׳ מלכות, ואח״כ לעלות לאותיות וה״י, כי הרי דרך העליה היא מלמטה למעלה. והתירוץ לכך הוא ששתי הדרכים אמת, דרך שם הוי״ה פשוט שהיא ירידת האורות מלמעלה למטה, והוי״ה הפוך כנגד דרך עלית הנשמה ממטה למעלה.

ועניין כוונת שם הוי׳ דרבוע (י יה יהו יהוה) היא כאשר מתחילים הכניסה דרך בחי׳ החכמה והיא אות י׳ דשם יהו״ה, ואח״כ משתף בחי׳ החכמה עם הבינה והם אותיות י׳ ה׳, ואח״כ חוזר לימין בבחינת ו׳ דשם הוי״ה שהוא בחי׳ חסדים ומשלים אותיות יה״ו, ואח״כ משתף הכל בדרגה של קבלת עול מלכות שמים בלי כל חשבון שהיא בחי׳ המלכות ואז מגיע לבחי׳ השלימה של שם הוי״ה דרבוע (יהוה).

כו.
הכניסה דרך הבינה

עתה נבאר עוד ענין, והוא מקושר למה שהבאנו לעיל בענין העלייה לאור העליון דרך בחי׳ מקיף החיה, דהיינו בחינת אורין, ומשם לפנימיות חכמה.

הנה צריך לדעת שכשהאדם נמצא בדרגת עשיה, ורוצה לעלות ממקומו ולהשיג אור החיה ולהרגיש בתוכו את האור האלוקי הנכנס בהגוף עצמו, שהוא ההכנה לקבל אורות דחיה, וקשה לו לקיים הזיכוך ע״י עבודת הנשימות שהבאנו לעיל שהוא דרגה גדולה וקשה להשיגה בקלות. ואדם זה מרגיש בגופו מסך גדול, וקושי לעלות לבחינה זאת, או אפילו אם כבר ניסה בהרבה עמל לילך בדרך הנשימות ועדיין לא זכה להרגיש זיכוך כל שהוא, אז העצה היעוצה היא להכנס תחילה דרך בחי׳ הבינה.

ועתה נבאר ענין זה ע״ד שהזכרנו לעיל שהבינה מבחינה אחת היא ענין יגיעה ומסירות נפש עד כלות הנפש. ולכן דרך זו קשורה יותר לעשייה ולפעולות מאשר דרך המקיף חיה שהיא בחי׳ החכמה והיא מופשטת וקשורה בעיקר לכוונות במחשבה.

והנה דרך זו של הבינה, עניינה יגיעות רבות מעל ומעבר באיזה דרך עבודה, עד שמרגיש בפועל עייפות וכבר לא יכול להמשיך, אזי כלות הנפש הזו מביאתו בנקל לקבל משם אור העליון דמקיף חיה, ויזכה להרגיש בס״ד זיכוך הגוף יותר בחוש. וזה הענין נקרא ג״כ דרך הכתיבה, שהיא בחי׳ עשיה דקדושה ללא הרגשת טעם או עונג. והיא לא בחי׳ עבודה כזו שמקבל על ידה עונג או סיפוק, כמו למשל אם לומד בעיון לאחר קצת זמן מרגיש תענוג גדול בהבנת הענין, אלא הענין הוא דוקא שימשיך כמה שיותר זמן בחלק המסירות נפש ללא חשבון וללא קבלת פרס, שהוא דומה למצב של שחיטה ויגיעה עצומה בלא טעם. ואז לאחר שכבר אינו מסוגל כלל להמשיך מרוב תשישות, יכול להפסיק היגיעה ויתחיל לעבוד בדרך הנשימות והכוונות ע״ד האורין כנ״ל ויכוין שאור האלוקי ממלאו ומזככו. וזה הנקרא כניסה דרך הבינה להחכמה שהיא אור העונג.

ויש גם אפשרות להכנס דרך הבינה עם פחות פעולה ויותר בדרך המחשבה, ע״י למשל שמקבל עליו איזה עבודה קשה ביותר ובמסירות נפש. לדוגמא, יכוין שביום מסוים משעה מסוימת ילמד בל״נ שמונה עשר שעות ברציפות משניות ללא הפסקה יהי׳ מה שיהי׳, אזי זו המחשבה של העמל והיגיעה היא מחשבה של מסירות נפש, ובזה מקשר ומאחז עצמו לבחינת עבודת ה׳ בדרך הבינה, ואם יתמיד

מספיק בדרך זו יזכה להכנה מועילה וירגיש אח"כ טהרת הגוף ע"י האורין דבחי' החיה.

והנה יש ולפעמים מרגיש מזו המסירות נפש היגעה וכלות הנפש הרגשת עונג, וזה העונג הוא אור עונג דבינה. ואז מעלם השגת עונג האור דבינה יוכל להכנס ולהשיג אור העונג דחכמה.

וזהו ענין הכתיבה שכאשר כותב אותיות על נייר, אזי האותיות עצמם הם בחינת מלכות, (בחי' לאה כנ"ל), ולכן כאשר כותב חידושי תורה או תפילה בנייר אז מצלב בזה את בחי' המלכות עם העמל של העשייה דכתיבה בפועל שהוא דרך הבינה ואם ימשיך בזה הרבה שעות, דרך זה יוכל להשיג אור הבינה, הבא ע"י העמל והיגיעה עד כלות הנפש שממשיך בזו הכתיבה הרבה זמן עד כלות הכוחות לכתוב בידיו, וכל זה בשילוב עם בחי' המלכות דהיינו האותיות עצמן כנ"ל.

ולמעשה דרך זו מועילה יותר מדרך הכניסה לבינה ע"י מחשבות של מסירות נפש, כיון שבמחשבה קשה יותר להשאר במצב של יגיעה תמידית למשך זמן, ולפעמים יהא קשה להשיג בדרך זו אור הבינה. לכן דרך הכתיבה היא דרך מועילה יותר לזכות ע"י לאור הבינה.

והנה יש דרך קלה יותר והוא בבחי' המחשבה לבד ללא כתיבה, והיא לכוון ולחדש גימטריאות, שכן הגימטריה בהיותו מושג מעניין ומושך כשלעצמו יכול להתעסק בו למשך זמן רב, וע"י יגיעת המחשבה נהיה ג"כ מצב של יגיעה ומסירות נפש בשילוב האותיות שהם בחי' המלכות. ועוד סיבה, שענין הגימטריה הוא גופא בחי' ספי' המלכות, ומכיון שהיא כולה צירוף ושילוב אותיות, ומכיון שהאותיות גופא הם בחי' מלכות, אזי העיון והיגיעה בהם הם יגיעה בבחי' מלכות, וכאשר מתייגע בזה יוכל לזכות לאור הבינה.

ואחרי היגיעה בעסק הגימטריה, אם יתגלה לו איזה סוד דרך הגימטריה וצירוף האותיות, אזי ע"י אור העונג שיורגש ע"י החידוש שהתגלה עתה יוכל להכנס לאור העונג דחכמה כי אור הרז הוא אור החכמה.

ולמעשה גם מי שיכול להכנס ישר לבחי' החכמה דהיינו דרך האורין כנ"ל, נכון יותר שישתדל להכנס תחילה גם דרך הבינה קודם כפי כוחו, כדי שיזכך הגוף, ואז הארת אור העונג בשעת הכניסה לבחי' החכמה תהיה ביתר שאת, וגם תשאר עליו לזמן רב יותר בס"ד.

וצריך גם לזכור שמי ששורשו בחכמה וקל לו להכנס לבחי' החכמה, אזי מכח זה גופא יהי' לו קשה לעסוק בבחי' הבינה שהיא ענין היגיעה בעבודת ה' ובעמל התורה וכד', אבל היא הנותנת שאם יעשה יגיעות נגד טבעו יוכל עי"ז לזכות להתחזקות והתעמקות באור החכמה יותר ממה שרגיל היה תמיד בהיות שכאמור ע"י אור הבינה אפשר לזכות להארת אור החכמה ביתר שאת.

ולפעמים גופו הוא בחי' מסך המבדיל מכח גלגולים קודמים שלא נתקנו, ולכן הרבה פעמים צריך לזיכוך רב ובפרט בדור כשלנו כדי לזכך ולתקן הגוף קודם. והנה צריך לידע כי אין הענין שהאדם סתם יתעסק בגימטריאות וירגיש איזה אור, שאז יוכל ח"ו ליקח זה האור לצורך סיפוק נפשו ולא להשתמש בו לצורך דביקות ועליה, והגם שאולי ישיג

מדרגה נמוכה של דביקות אבל בודאי אינו עושה פעולה של כניסה לבחי' החכמה, כי אינו מבין כלל דרך העליה מה היא ומה סדר הכוונות.

והנה כאשר מייחדים בשמות או באורות אז בודאי כל פעם שנכנסים לזה מחדש לחדש שם משהו בהשגת השמות או האורות, כדי להוסיף אור חדש והבנה עמוקה יותר על כל המושגים שהיו לו בזה עד עתה, ובדרך זה יאירו לו האורות באותו עולם ודרגה יותר ויותר בכל פעם. אבל ביחוד העליון עצמו דהיינו כשכל כולו מרגיש ומתחבר לאור האלוקי או לאור התענוג שבאצילות שם בודאי אין צורך בהתחדשות או העמקות חדשה כל פעם מכיון שהאור האלוקי לא מתיישן או נחלש אלא חי וקיים תמיד באור גדול.

כז.
השגת האור בדרך ה"יש"

הנה צריך לדעת שיש תפיסת הרוחניות בדרך ה"אין", ויש גם דרך להשיג הרוחניות בדרך ה"יש". והנה עד עתה כמעט כל העניינים שדברנו מהם הם ענינים מופשטים שהם בגדר קבלת והרגשת האורות בדרך האין שהיא דרך החכמה, ומה שהבאנו לעיל בענין כניסת האורות להגוף בשעת הנשימות וכו' יש בו מעט מדרך ה"יש". אמנם, הכניסה לרוחניות דרך יש ממש (היינו שיראה איך תפלים ומקומות וצדיקים מאירים באור האלוקי) יש לדבר בה רבות, וכאשר מתקרבים לאותו האור זוכים לאור האלוקי ממש. והנה הדרך הראשונה שיש בזה היא הנסיעה לקברי צדיקים או התקרבות לצדיק האמת, וזה גם ענין האורים ותומים (כפי שיתבאר לקמן). והחידוש בזה הוא שע"י הכניסה לאורות דרך ה"יש" בדרך כלל משפיע עוד יותר הארה לבחי' האין, והוא מחמת שיש יותר ישות דקדושה בדבר גשמי, ובדרך זו נכנס האדם לקדושה בכח רב יותר דרך המלכות. אבל בחי' האין היא אור שקשה יותר להשיגו ולכן הארתו מועטה יותר. וגם שקשה יותר להוריד בהלכתה ההארה שיש בעניינים המופשטים עד לזה העולם, למשל כאשר יש להצדיק רוח הקודש אז מכיון שמקורו ב"אין" בבחי' המחשבה, לא תמיד מתקיים בדיוק כפי מחשבתו, אבל נבואה בהיות שהיא לא במחשבה אלא בדיבור, ודיבור הוא יותר בבחי' ישות ממחשבה מכיון שהוא פעולת הפה, לכן תמיד נבואה היא אמת לאמיתה, וכמו כן באורים ותומים, שכל מה שנתגלה מהם לא נפל מדבריהם ארצה (וכאן המקום לבאר דבר שרבים טועים בו והוא מה שלפעמים שואלים לצדיק איזה דבר ואומר שכך וכך יהיה ולא תמיד נתקיימה דיבורו והעולם חושבים שזה פגם באותו הצדיק ח"ו ואין הדבר כן רק היות שהיום אין רוח הקודש ממש אלא רק בחינה של רוח הקדש שהיא בחי' מחשבה כנ"ל לפיכך הדבר שאמר הצדיק יכול להשתנות לפי הזכות ולפי מצב הדור ואין לטעות בדבריו שהם בגדר נבואה שחייבת להתקיים, שזה שייך רק אצל נביאי האמת והצדק ולא שייך בימינו בעוה"ר).

והענין הוא שאם כבר האורות ירדו מן העליונים והתלבשו באיזה עצם בזה העולם, אזי כחם חזק ביותר מכיון שהאור שבעצם גם היה חזק ביותר, משא"כ בעולם האין שהוא מופשט והוא למעלה למעלה ולכן לא כ"כ קל להשיגו.

והנה יש גם כמה חכמות הקשורות לבחי' היש, כמו חכמת היד, חכמת הגורלות, חכמת הנר שהיא השגה ע"י הסתכלות בנר, ושיחת

האילנות, שהם ענייני השגת אור האלוקי דרך הסתכלות מופשטת בדבר גשמי (ונבארם במ"א אי"ה).

ואחרי שזוכה ומשיג אור אלוקי מסויים בדרך היש, הכניסה לאחר מכן להשגת האור הרוחני בדרך האין קלה הרבה יותר, והסיבה היא שתפיסת האור בדרך יש היא קלה להשגה ושם ההשגה היא אמיתית ורחבה, ולכן יכול לקבל ממנה כח רב לפני שעולה לתפיסת האין שהיא דקה וצרה יותר בערכה. ולכן יש ענין לכל אחד להשתדל כפי יכולתו להשיג גם האורות בדרך היש, כי ברור הוא שדרך זו מקילה על העלייה.

והנה ישנם מצבים של קטנות, אפי' אצל הצדיקים, שהגם שהם בדרך כלל בבחינת "עין רואה ואוזן שומעת" ומחוברים באופן תמידי לאור האלוקי, אבל לפעמים כאשר מכל סיבה שהיא לא יכולים להתחבר כ"כ לבחינת "עין רואה ואוזן שומעת", אזי צריכים להשתדל להתחבר לה' באחת מדרכי היש. ואין הכוונה ח"ו שיש ענין להלביש האורות בהטבע ממש, כי אדרבא זהו פגם גדול, אלא המטרה היא תמיד להמשיך האורות לטבע כדי שע"י זה יוכל הטבע לעלות. והענין הוא שיש בבחי' היקות של הטבע אפשרות לעלות חזרה להאורות העליונים לבחינת האין דווקא דרך האור של בחי' היש והוא ע"י התלבשות הטבע באור האלוקי.

ואחת הדרכים היא דרך האכילה דקדושה, היינו שהאורות שבמאכל יעלו את האדם כשאוכל בקדושה. ועוד דרך היא דרך הגורלות. ואע"פ שענין הגורלות הוא בדרך כלל מסוכן מכיון שיש אפשרות לאחיזת הקלי' בקלות, אבל כאשר מכוין שכל עבודתו היא לשם שמים רק להתדבק בה' ולהנות מזיו שכינתו בבחינת אין אזי אדרבה מסלק הוא בזה את אחיזת הקלי' ואף נהפכת עבודה זו לעבודה גדולה ורצויה.

והנה הדרך הזו היא שכאשר הצדיק מוריד שפע מאורות העליונים אזי יפתח גמ' או סידור ויקרא קצת ואח"כ יכוין על איזה יחוד, ויכוין שע"י היחוד שעושה או זו הגמ' שלומד או אותיות סידור התפילה שמתפלל בו יאירו ויתנו לו עצה ותושיה. וכל זמן שכוונתו להדבק בה' ולהבין מהתורה הק' עצה ותושיה בעבודת ה' מותר לעשות כן ואין בזה איסור. ועדיף לעשות זו העבודה כאשר בין כך נמצא בתוך סדר לימודו, או כאשר לומד בעיון סוגיא רחבה, או שמתפלל תפילה ארוכה בכוונה גדולה, אז כאשר ייחד ויכוין שהאותיות שבהם נמצא יאירו לו בדרך לימודו יוכל להבין מהאותיות רמזים שיאירו לו תשובה אמיתית. זהו סוד של כח הגורל, והוא ענין הורדת השפע לזו"ק, ע"י החיבור לאור עליון דרך בחי' היש.

והנה בזו הדרך לא תמיד רואים או מבינים מהר דרך האותיות את התשובה. כי אולי בהתחלה אין מספיק שפע, וצריכים להוריד עוד שפע ואור ולעמוד שם עד שזוכה להבין אמיתת הענין. וסוד הענין הזה ושורשו הוא שישנם בבריאה אורות שהם בהתלבשות, וכל כוונת בריאתם היא דווקא שהאדם ע"י עבודתו יוכל לגלות האור הטמון בהם ולהשיג האור האלוקי. (והנה הענין הזה של השגה דרך בחי' היש מתגלה ע"י בחי' מלאכים ונשמות היינו שמלאכים הם כל בחי' החיצוניות שע"י משיגים האור ונשמות פירושו

שנשמות הצדיקים שהם ה' בכל דור ודור כדי שיוכלו להאיר לכל האנשים המחפשים דרך ה', שיוכלו לעבדו ולהתקרב אליו).

כח.

סוד מ"ה וב"ן

והנה יש עוד סוד גדול בענין הכניסה לבחי' החכמה ועליית הנשמה, והוא דרך ב"ן (יוד הה וו הה) ושם מ"ה (יוד הא ואו הא), והנה שם ב"ן הוא בחי' הגוף והטבע, ושם מ"ה הוא בבחי' האור והקדושה. ומלחמותינו בזה העולם הם להגביר תמיד את בחי' המ"ה על הב"ן, ואח"כ להעלות הב"ן לתיקונו.

ולפעמים בחי' הב"ן גוברת על בחי' המ"ה, בהיות שהאדם הוא רק אדם ובטבעו גשמי, וצריך יגיעה גדולה ומלחמה להמשיך האור של שם מ"ה.

והענין הוא שבלי מספיק כלים א"א להרגיש ולקבל האור. ולכן ישנה בחי' שהעובד נופל דוקא לבחינת הב"ן, דהיינו לתוך הגשם ומתוך שהוא בבחי' ב"ן ואחוז באיזה דבר גשמי או במקום הקלי' ר"ל, ודייקא ממקום זה עובד את ה' ופועל ומוריד את האור העליון ועושה מלחמה ויגיעה גדולה לצאת ממקום הב"ן הזה ולטהר עצמו לגמרי. ואזי העבודה והיגיעה במקום זה גופא, מזכך יותר את הגוף, ומשרה האור עליו יותר ממה שהיה יכול בתחילה, וגם גופו יותר מזוכך ומאיר, וע"י זה יוכל להתקין גופו להיות כלי יותר מושלם לקבלת האור האלוקי.

וסוד הענין הוא, שלפעמים דייקא ע"י העבודה הקשה נמשך אור גדול, וזה סוד הירידה למלכות, כי הבירור והיגיעה מכריחים את האור להכנס ביתר תוקף, כי בלי יגיעה אין הולדה ואין השפעת אור. ולכן זו הסיבה שלפעמים צריך להכנס קודם לבחי' הב"ן, ואח"כ עבודת ההפשטה תהיה יותר מועילה. וככל שיש יותר מלחמה ויותר יגיעה ע"י שהעבודה בבחי' שם ב"ן, בחי' הגשם, באותה מידה גם העליה שלאחר מכן תהיה ביתר כח ומתוך השראת אור ה'.

לכן כאשר עולה גם מעולם לעולם יש להרגיש בכל עולם וספירה שנמצא בהם את בחינת שם ב"ן ושם מ"ה הפרטיים שבהם. וענין השם ב"ן שיש בכל ספירה הוא כאמור ענין היגיעה והתגברות שעל ידה מגיע להרגשת טהרה וזיכוך הגוף, וענין שם מ"ה שבכל ספירה הוא הרגשת אור האלוקי המופשט של אותה הדרגה. וע"י שיזכה להכנס לכל דרגה גם בבחי' שם מ"ה וגם בשם ב"ן תהיה עבודתו מושלמת, עבודת גמר הכלי והשגת האורות.

ולכן כדאי תמיד להתחיל הכניסה בדרגת הב"ן של כל בחי' ומתוך היגיעה להכנס לבחינת ההפשטה של שם מ"ה, שהוא התכלית, וזה סוד העליה. והסיבה לכך היא שכדי לעלות צריך להרגיש שכל גופו, וכל שמסביבו הכל אור ולשם כך צריך לזכך הגוף תחילה כדי להרגיש כניסת האורות בכלים המתוקנים.

כט.

עוד בענין הניקוד

הנה הר' אברהם אבולעפיה זצ"ל גילה בספרו אור השכל איך אפשר להכנס לאור החכמה דרך הגוף עצמו וע"י התבודדות בדרך

הניקוד. וכוונתו בזו הדרך שיאמר מילים או שמות עם הניקוד המלא המתייחס אליהם או לפי ניקוד הספירות בהם קבועים השמות. והיום לא נהגו העולם להוציא בפה שמות או ניקודי שמות, אבל במחשבה מותר.

ונסביר עוד ענין, והוא שבשעת העליה כאשר רואה לצייר השמות ולעשות עצמו מרכבה להשמות הק' בכל גופו, אז יוכל לסגור עיניו ולנוע ראשו למעלה, וזהו בחינת וכוונת ניקוד חולם בהיות שהחולם מקומו מעל האות, ובניקוד קמץ, ינוע ראשו ימינה ושמאלה ומעלה ומטה, פתח הוא ימין ושמאל, צירי לימין ואח"כ לשמאל בצורת שתי נקודות, שורוק שלש נקודות משמאל למעלה עד ימין למטה, וחיריק עם הראש אחורה וכן הלאה. ובזה ימשיך בחי' הספירות והשמות שייכים להניקוד הזה, ויכוין לכניסת האורות לגופו בדרך היגיעה בסוד שם ב"ן, ואח"כ להרגיש האורות בהפשטה, בסוד שם מ"ה.

ועי' בספר אור השכל שכתב שצריך לכוון כל אות והניקוד שלו ע"ד זו, וגם עי"ש שמזכיר שכדאי להכנס לעליה זו דרך דיבור בהיותו יותר חיצון, ומשם למחשבה שהיא מופשטת ופנימית.

ל.
כח הזכרון שיש בדעת

ועתה נרחיב קצת בענין כח הדעת שבאדם. הנה ספירת הדעת היא המקום העיקרי שמשם מתדבק האדם לה', והיא מקושרת עם ספי' המלכות. והנה ע"י ההתקשרות במקום הדעת יכול להוריד שפע מלמעלה למטה. והגם שלהשתמש בקבלה מעשית הוא ספק איסור, מכיון שהוא ענין של הורדת האורות לבי"ע ממש ע"י פעולה, כמו קמיעות והשבעת המלאכים וכו', אבל כאשר נמצאים באצילות דהיינו בבחי' התקשרות לה' במחשבה ובדביקות, ומשם ממשיך השפע ע"י היחוד הוא היתר גמור ואף מצוה, וזו היתה דרכם של רבינו הבעש"ט ותלמידיו.

וצריך לדעת ששורש כח הזכרון הוא בדעת, וכתב ע"ז הרבי ר' אלימלך זי"ע שמי שעושה תשובה באמת רואה כל עוונותיו כהרים וגבעות, והוא כי ע"י התשובה עולה לבחי' הדעת ואז כח הזכרון שיש במקום הדעת מראה לו בבירור כל עוונותיו. ולא רק זה אלא שיכול ע"י זה לזכור גם עוונות מגלגולים קודמים.

וכן אם יכול להשפיע על חבירו ולהעלותו לבחי' הדעת, יוכל משם לראות עוונות חבירו, וזה ענין התיקון שהצדיקים היו מתקנים האדם מעבירותיו שמגלגול קודם, והוא סוד מה שהצדיקים היו עוסקים בתיקון הנשמות.

והסיבה לכך היא כי בהיות האדם נמצא בבחי' עשיה או במלכות, אז לא תמיד רואה או זוכר נכון מה שעבר עליו במשך חייו בדיוק, כי בזה העולם יש ערבוביה של קלי' חשכות והסתרה, אבל במקום הדעת אין שייך שיהיו קלי' כי הם נידחות משם, ולכן אם אדם מגיע לשם יכול לזכור רק את הדברים האמיתיים שהיו, כי השקר נידחה משם, ופותח כח הזכרון רק למה שהיה באמת, וככל שעומד שם בדביקות ובהפשטה יוכל לזכור ביותר אחורה ואחורה עד יום היוולדו ולגלגוליו הקודמים ממש (ועיין בסיפורי מעשיות במעשה

משבעה בעטלירס מה שדברו הזקנים שם מעניין זה).

וישנם אנשים שאינם עובדי ה' כ"כ הטוענים שיש בידם כוחות להביא את האדם לזכור הרבה שנים לאחור בכל מיני דרכים, וצריך להבין שאם אנשים אלו לא עובדים עם שום התקשרות לה', רק בדרך מלכות בלבד, הם בסוד קלי' נוגה שמסביב לשכינה הקדושה, ויש גם כאלו שהם ממש מסוד ג' קלי' הטמאות, ולפי האמת הם מזיקים יותר ממה שהם מועילים.

לא.
ירידת הצדיק למקום הקלי' לצורך העלת הניצוץ

ויש עוד בחינה בזה והיא יותר דקה שכאשר הצדיק יודע בבירור שהוא עתה בדביקות עם ה', אז לפעמים יכול להכנס למקום החושך, או למקום של ערבוביא טוב ברע, כדי לברר מה שצריך לברר או להעלות איזה ניצוץ קדוש או בכדי לעלות משם בבחי' ירידה לצורך עליה. וזהו בחינת יוסף הצדיק, כי הצדיק שיכול לעשות כן הוא משורש יוסף אשר מרוב קדושתו לא מפחד ולא ניזוק מהקלי' כלל, ובכוחו להוציא ולהעלות הניצוץ הקדוש במהירות ללא סיכון עצמו.

ועומק הענין הוא שכל מי שנכנס לקדושה בסוד קו האמצעי בכוחו להתקשר למעלה וגם לירד למטה לצורך עליה, כי זה כוחו של קו האמצעי שע"י שדבוק באור העונג ע"י זה שהוא קשור למעלה אזי כשיורד משם למטה לא יאונה לו כל רע, וכוחו רב להפריד כל פועלי און, ופועל בזה לתיקון העולם.

משא"כ בכניסה דרך אור החכמה בלבד אזי פעולתו היא רק הכרתת הקלי' בלבד, אבל ממקום זה לא יוכל לירד עדיין למטה ולברר הקלי'.

וזה גם סוד ענין החלום, דביארנו לעיל שהוא נגרס מכח יחוד המלכות עם היסוד, ומכח יחוד זה משיג אור הדעת אשר יורד ונותן כח לבחי' היסוד להשפיע ולצייר וגם לברר הטוב מהשקר שבציור. והענין הוא כי בחי' היסוד שבדרגת חלום מגיע מכח הדעת, דהיינו שמתוך הדביקות בה' יורד ליסוד בהיותו עדיין מקושר למעלה לבחי' הדעת ושם מברר הטוב מהרע, וכל ירידתו היא רק לבירור דרגת החלום, לכן לא יאונה לו כל רע למטה משום שהוא מקושר למעלה.

ואלו שיכולים לעורר הזכרון ע"ד ההתקשרות נקראים "מארי דחושבנא" (זוהר במדבר קטה ע"א), דהיינו שע"י כח הדעת נזכר בבירור כל פרטי חטאיו, ואזי תיקונו יכול להיות בשלימות יותר. וכן ע"י ההתקשרות בה' בסוד הדעת יכול לרפא חולי הנפש, מכיון שהצדיק יכול להשפיע מרוב התקשרותו גם על החולה ולקשרו לה', ואז מתוך ההתקשרות מביא לו הזכרון לאותו מקרה שממנו נחלה או התפחד ואז בכח זכרון צלול יכול עתה להבין את המקרה על נכון, וכשיבין בעצמו אזי תפסק כל בחי' השגעון לגמרי בס"ד. והסוד בזה הוא כי רוב מחשבות העולם הזה הם דמיונות, וקשה לאדם הפשוט לברר ולהבין הכל, אבל ע"י עליה לעולמות העליונים זוכה לראיה ברורה ומבוררת ולזכות עי"ז להבין על נכון כל בלבולי העולם הזה לברר הטוב מהרע, ואז יוכל להיפטר מהדמיונות הרעים שגורמים לשגעון.

וזה סוד ק"ש שעל המיטה, כי זמן הלילה וכ"ש השינה עצמה הם בסוד הו"ק, וסוד החושך, וע"י יחודא עילאה שהוא סוד ק"ש ובחי' האור מקשר עצמו לה' כדי שלא ישלטו עליו הקלי' והחיצונים. וכמו"כ מכיון שע"י ההתקשרות הזאת באים לידי זכרון כנ"ל, לכן נהגו הצדיקים בזמן ק"ש שעל המיטה לזכור כל פרטי מעשיו באותו יום ולעשות חשבון נפש מדוקדק ולחזור בתשובה, לכן נקראים מארי דחושבנא ע"ש הפסוק "בואו חשבון" (במדבר כא, כז).

ולכן כאשר האדם למד דרך העליות כתיקונן, אזי פרט לגודל מעלת העלייה והדביקות בה' והבירור שיש בזה, גם יוכל בדרך זו להגיע לתשובה שלימה ע"י הכרת וזכירת כל עוונותיו ואז תשובתו תהי' שלימה מאת ה' על כל פגמיו ויזכה לתיקון בחינות נר"ן ח"י שלו, ונוכל להבין על כמה גדולה הזכות לזכות לדרך זו ממה שכתוב בזוה"ק שמקום זה של היחוד העליון היא קרובה להיכל של המקדשי ש"ש. ישים ה' חלקנו עימהם ולא נבוש ולא נכלם לעולם ועד. ב"ה לעולם אמן ואמן.